



KANCELARIA
SENATU

Przewodnik senatora

Kontakty
międzyparlamentarne

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2019

Przewodnik senatora

Kontakty
międzyparlamentarne

KANCELARIA SENATU
WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2019

OPRACOWANIE

Biuro Spraw Międzynarodowych i Unii Europejskiej

OPRACOWANIE GRAFICZNO-TECHNICZNE

Centrum Informacyjne Senatu

Dział Edycji i Poligrafii

SPIS TREŚCI

Kontakty wielostronne	5
Delegacje stałe do zgromadzeń międzyparlamentarnych	5
Współpraca parlamentów narodowych Unii Europejskiej	14
Regionalne kontakty parlamentarne w ramach Unii Europejskiej	22
Kontakty dwustronne	26
Komisja Spraw Unii Europejskiej	29
Instytucje międzynarodowe (uwzględniono organizacje i formaty posiadające wymiar parlamentarny)	37
Załącznik: Ustawa z dnia 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.	79

Kontakty wielostronne

Delegacje stałe do zgromadzeń międzyparlamentarnych

delegacja stała – jest wspólna dla Sejmu i Senatu i tworzą ją posłowie i senatorowie wchodzący w skład zgromadzenia międzyparlamentarnego (Zgromadzenie Unii Międzyparlamentarnej, Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, Zgromadzenie Parlamentarne NATO, Zgromadzenie Parlamentarne OBWE, Zgromadzenie Parlamentarne Inicjatywy Środkowoeuropejskiej, Zgromadzenie Parlamentarne Unii dla Śródziemnomorza, a także Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego). Członków delegacji stałych (oraz ich zastępców) wskazują na czas kadencji kluby parlamentarne zgodnie z decyzją Prezydiów obu Izb o rozdziale miejsc w każdej z delegacji. Członkowie delegacji stałych uczestniczą w posiedzeniach organów statutowych odpowiednich zgromadzeń parlamentarnych oraz w innych spotkaniach (konferencjach, seminariach, wizytach studyjnych, obserwacji wyborów) przez nie organizowanych. Mandat członka zgromadzenia międzyparlamentarnego zachowuje ważność do dnia wyborów, a w przypadku ponownego wyboru nawet do momentu ukonstytuowania się nowego składu delegacji stałej.

prezydencja – rotacyjne przewodnictwo w wymiarze parlamentarnym organizacji międzynarodowych. Oznacza ono odpowiedzialność za organizację (przygotowanie, bycie gospodarzem oraz prowadzenie obrad) sesji plenarnych danego zgromadzenia oraz spotkań na szczeblu komisyjnym. W czasie X kadencji Senatu przypada sprawowanie przez Polskę prezydencji parlamentarnej w Grupie Wyszehradzkiej – od połowy 2020 r. do połowy 2021 r.

Polska Grupa Unii Międzyparlamentarnej (PGUM) – dysponuje w Zgromadzeniu Unii Międzyparlamentarnej 8 miejscami z prawem głosu, podzielonymi pomiędzy Sejm i Senat w stosunku 6:2. Zgodnie ze Statutem Unii Międzyparlamentarnej członkiem tej organizacji może być cały parlament lub reprezentująca parlament Grupa Narodowa. W skład Grupy, reaktywowanej na początku każdej kadencji (na podstawie uchwał Sejmu i Senatu), wchodzi wszyscy senatorowie i posłowie. Do składu Zarządu Grupy, który w ostatniej kadencji liczył 13 parlamentarzystów (3 senatorów i 10 posłów), posłowie i senatorowie są zgłaszani przez swoje kluby parlamentarne. Zarząd wybiera spośród swoich członków Prezydium Grupy (które w ostatniej kadencji składało się z 2 senatorów i 5 posłów) i określa skład delegacji PGUM na sesje Zgromadzenia. *Języki oficjalne*: angielski i francuski. *Języki robocze*: arabski i hiszpański.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy – organu doradczego składającego się z reprezentantów parlamentów wszystkich 47 państw członkowskich, liczącego obecnie **648 członków** (przedstawicieli i zastępców przedstawicieli). Reprezentacja poszczególnych państw członkowskich zależy od liczby mieszkańców i liczy od 2 do 18 mandatów. Polska delegacja składa się z 12 przedstawicieli oraz ich 12 zastępców, tj. 3 senatorów i 3 ich zastępców oraz 9 posłów i 9 ich zastępców. Skład Zgromadzenia (ZPRE) jest odnawiany co roku w styczniu. W ciągu roku Zgromadzenie spotyka się na 4 sesjach

plenarnych, które odbywają się w Strasburgu. *Języki oficjalne:* francuski i angielski. *Języki robocze:* niemiecki, włoski i rosyjski.

Spotkania przewodniczących parlamentów państw członkowskich Rady Europy (Europejska Konferencja Przewodniczących Parlamentów) – odbywają się co dwa lata na przemian w państwie członkowskim Rady Europy i w jej siedzibie w Strasburgu. Pierwsze spotkanie odbyło się w Rzymie w 1975 r. W związku z odwołaniem w 2018 r. planowanego spotkania w Ankarze, kolejne odbyło się w Strasburgu w 2019 r.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego NATO – Zgromadzenie Parlamentarne NATO (ZP NATO) zostało powołane do życia w 1955 r. i skupia obecnie 266 parlamentarzystów z 29 państw członkowskich. W pracach uczestniczą także przedstawiciele parlamentów 12 państw stowarzyszonych. Rocznie odbywają się dwie sesje ZP NATO. Gospodarzami są państwa członkowskie i stowarzyszone. Polska delegacja składa się z 12 członków oraz ich 12 zastępców, tj. 3 senatorów i 3 ich zastępców oraz 9 posłów i 9 ich zastępców. W ciągu roku odbywają się dwie 4–5-dniowe sesje ogólne (z reguły w maju i listopadzie) oraz po 2–3 posiedzenia komisji: Komisji Politycznej, Komisji Obrony i Bezpieczeństwa, Komisji Ekonomicznej i Bezpieczeństwa, Komisji ds. Obywatelskiego Wymiaru Bezpieczeństwa, Komisji Nauki i Techniki oraz Grupy Śródziemnomorskiej. W każdej komisji polska Delegacja ma 2 członków, a w Komisji Obrony i Bezpieczeństwa – 3. Członkowie Delegacji mogą ponadto uczestniczyć w seminariach, wizytach, obserwacji wyborów organizowanych przez ZP NATO itd. (w ciągu roku odbywa się 5–6 takich wydarzeń). *Języki oficjalne:* angielski i francuski.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnej Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – Zgromadzenie (ZP OBWE) zostało powołane w 1991 r., pierwsza,

inauguracyjna sesja odbyła się w 1992 r. w Budapeszcie. Obecnie Zgromadzenie liczy 323 członków – parlamentarzystów wyznaczonych przez swoje parlamenty narodowe, reprezentujących 57 państw sygnatariuszy Aktu Końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE). Polska delegacja składa się z 8 członków oraz ich 8 zastępców, tj. 2 senatorów i ich 2 zastępców oraz 6 posłów i ich 6 zastępców. Zgodnie z Regulaminem Zgromadzenie spotyka się trzy razy w roku: na dorocznej sesji oraz na spotkaniach: jesiennym i zimowym. Doroczna sesja (najistotniejsze spotkanie Zgromadzenia) organizowana jest zawsze w pierwszej połowie lipca. Podczas sesji odbywają się m.in. posiedzenia trzech komisji generalnych, Komisji Stałej i Rozszerzonego Prezydium, które tworzą przewodniczący, 9 wiceprzewodniczących, przewodniczący *emeritus* (bez prawa głosu) oraz skarbnik. Sejm i Senat były gospodarzem dorocznej sesji w 1997 r. Ostatnia sesja doroczna odbyła się w dniach 4–8 lipca 2019 r. w Luksemburgu. Jedną z istotnych form działania ZP OBWE jest udział jego członków w międzynarodowych misjach obserwacji wyborów (w tym zakresie współpracuje z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka). Sekretariat Zgromadzenia mieści się w Kopenhadze. *Języki oficjalne*: angielski, francuski, rosyjski, niemiecki, włoski i hiszpański.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego Inicjatywy Środkowoeuropejskiej – działa od 1991 r. Zgromadzenie (ZP IŚE) spotyka się corocznie, jesienią, na sesji plenarnej, której organizatorem jest parlament kraju sprawującego w danym roku przewodnictwo w Inicjatywie Środkowoeuropejskiej. Uczestniczy w nim do kilkudziesięciu parlamentarzystów z 17 krajów członkowskich. Wiosną odbywa się spotkanie Komitetu Parlamentarnego, w którym uczestniczy po 2 parlamentarzystów z każdego kraju. Ponadto regulamin ZP IŚE przewiduje coroczne spotkania trzech komisji ogólnych – ds. politycznych i wewnętrznych, gospodarczych oraz kultury, a także – w razie

potrzeby – Komitetu Stałego. W praktyce jednak spotkania komisji odbywają się nieregularnie. W 2018 r. przewodniczącym Komisji ogólnej ds. gospodarczych, na roczną kadencję, został wybrany poseł Bogdan Rzońca, a w listopadzie tego roku odbyło się posiedzenie komisji w Warszawie. Ostatnie spotkanie Komitetu Parlamentarnego odbyło się w maju 2019 r. w Trieście. Polska delegacja do ZP IŚE liczy 7 przedstawicieli i taką samą liczbę ich zastępców (po 5 posłów i 2 senatorów). *Język roboczy*: angielski.

Delegacja Sejmu i Senatu na Konferencję Parlamentarną Morza Bałtyckiego – składa się z 4 posłów i 1 senatora oraz ich zastępców. Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego (KPMB) działa od 1991 r. Konferencja plenarna organizowana jest raz do roku przez jedną z uczestniczących delegacji. Polska była gospodarzem konferencji w 1994 r. w Warszawie, w 1997 r. w Gdańsku i w 2014 r. w Olsztynie. Prace organizacji pomiędzy konferencjami plenarnymi koordynuje Komisja Stała. Prace KPMB wspierają grupy robocze. Od jesieni 2017 r. funkcjonuje grupa robocza ds. imigracji i integracji. W pracach KPMB uczestniczą delegacje nie tylko parlamentów narodowych, ale również parlamentów lokalnych, a także – jako obserwatorzy – organizacje międzynarodowe, zgromadzenia parlamentarne i Parlament Europejski. Kolejna sesja plenarna Konferencji odbędzie się 24–27 sierpnia 2020 r. w Wilnie. *Język roboczy*: angielski.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnej Unii dla Śródziemnomorza – składa się z dwóch posłów i jednego senatora. Zgromadzenie Parlamentarne Unii dla Śródziemia Śródziemnomorza (ZP UdŚ) stanowi wymiar parlamentarny współpracy Unii Europejskiej z jej partnerami śródziemnomorskimi w ramach tzw. Procesu Barcelońskiego. W skład Zgromadzenia wchodzi członkowie parlamentów narodowych państw członkowskich Unii Europejskiej (po 3 przedstawicieli), Parlamentu Europejskiego (49 przedstawicieli), parlamentów

partnerskich państw założycielskich z basenu Morza Śródziemnego [Algierii, Egiptu, Izraela, Jordanii, Libanu, Maroka, Tunezji, Turcji, Syrii, Autonomii Palestyńskiej (po 13 przedstawicieli) oraz Mauretanii (10 przedstawicieli)]. Po dwóch przedstawicieli mogą delegować parlamenty europejskich państw partnerskich basenu Morza Śródziemnego (Albanii, Bośni i Hercegowiny, Monako i Czarnogóry). ZP UdŚ zbiera się raz w roku. Ostatnia sesja odbyła się w Strasburgu w lutym 2019 r. W ZP UdŚ parlamentarzyści działają na forum pięciu komisji: Komisji Politycznej, Bezpieczeństwa i Praw Człowieka, Komisji Gospodarczej, Spraw Finansowych, Spraw Społecznych i Edukacji, Komisji ds. Poprawy Standardów Życia, Współpracy Społeczeństw i Kultury, Komisji ds. Praw Kobiet w Państwach Eurośródziemnomorskich oraz Komisji Energii, Środowiska i Wody. W razie potrzeby ZP UdŚ powołuje komisje *ad hoc*. Językami oficjalnymi są wszystkie języki UE oraz arabski, hebrajski i turecki. Dokumenty przyjmowane przez Zgromadzenie są tłumaczone na wszystkie wymienione języki. W praktyce obrady są tłumaczone na angielski, francuski i arabski. Od 2013 r. zwoływane są szczyty przewodniczących parlamentów państw należących do Unii dla Śródziemnomorza. Ostatni odbył się w lutym 2019 r. w Strasburgu.

Równoległe do Zgromadzenia Parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza od 2005 r. funkcjonuje inne zgromadzenie o podobnej nazwie – Zgromadzenie Parlamentarne Śródziemnomorza, skupiające głównie państwa położone u wybrzeży Morza Śródziemnego. Ani Sejm RP, ani Senat RP nie są członkami tego zgromadzenia.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Litewsko-Ukraińskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – w skład Zgromadzenia wchodzi po 12 parlamentarzystów z Sejmu i Senatu RP, Sejmu Republiki Litewskiej oraz Rady Najwyższej Ukrainy. Posiedzenie inauguracyjne odbyło się 16 czerwca 2008 r. w Kijowie. Przewodniczącym narodowej delegacji każdego

kraju jest przewodniczący jego parlamentu, a jego zastępcą – przewodniczący komisji spraw zagranicznych danego parlamentu. Polska Delegacja składa się z 8 posłów i 4 senatorów. Członkowie Zgromadzenia pracują w komisjach: Komisji ds. integracji europejskiej i euroatlantyckiej Ukrainy; Komisji ds. rozwoju współpracy handlowo-gospodarczej, regionalnej, lokalnej i transgranicznej; Komisji ds. współpracy społecznej i kulturalnej; Komisji ds. współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa. Sesje plenarne odbywają się raz w roku w każdym z krajów członkowskich po kolei. Zgromadzenie odbyło dotychczas dziesięć posiedzeń oraz dwa nadzwyczajne posiedzenia prezydium (w 2011 r. w Strasburgu i w 2014 r. w Kijowie). Organizacja kolejnego przypadku Polsce w 2020 r. *Języki oficjalne*: polski, litewski i ukraiński. *Języki robocze*: angielski i rosyjski.

Stowarzyszenie Senatów Europy (SSE) (*ang. Association of European Senates, fr. l'Association des Sénats d'Europe*) – zrzesza drugie izby parlamentów 16 państw europejskich. Celem Stowarzyszenia Senatów Europy jest rozwój i umacnianie wzajemnych stosunków między państwami członkowskimi, promowanie idei dwuizbowości w ramach demokracji parlamentarnej, a także wzmacnianie tożsamości oraz świadomości europejskiej. Spotkania na szczeblu przewodniczących izb odbywają się od 2000 r. przynajmniej raz w roku. Miejsce kolejnego spotkania jest ustalane każdorazowo przez uczestników. Do dnia dzisiejszego odbyło się 20 regularnych spotkań Stowarzyszenia oraz 3 spotkania nadzwyczajne. Senat RP był gospodarzem VI Spotkania w roku 2004 oraz Nadzwyczajnego Spotkania w październiku 2009 r. w Gdańsku. W 2014 r. spotkanie SSE w Petersburgu nie odbyło się. Do udziału w XX spotkaniu Stowarzyszenia Senatów Europy, które odbyło się w Paryżu w czerwcu 2019 r., zostali zaproszeni przedstawiciele Senatów państw afrykańskich. W 2020 r. XXI spotkanie Stowarzyszenia odbędzie się w Bośni i Hercegowinie. *Języki robocze*: angielski i francuski.

Zgromadzenie Parlamentarne Frankofonii (*Assemblée parlementaire de la Francophonie* – APF) powstało w Luksemburgu w 1967 r. Jest ono organizacją międzyparlamentarną, której działalność koncentruje się na popieraniu inicjatyw upowszechniających znajomość języka francuskiego na świecie, sprzyja umacnianiu instytucji demokratycznych, państwa prawa i praw jednostki. Jednocześnie APF pomaga w doskonaleniu działalności parlamentów, głównie w krajach afrykańskich, organizując m.in. szkolenia dla deputowanych i urzędników oraz wyposażając biblioteki.

Parlamentarzyści w krajach, gdzie język francuski jest językiem oficjalnym lub często używanym, działają w sekcjach narodowych. W państwach federalnych lub w państwach, gdzie regionalne parlamenty dysponują kompetencjami legislacyjnymi, sekcje APF mogą powstawać we wszystkich izbach (parlamentach) regionalnych lub krajowych. W innych krajach parlamentarzyści używający języka francuskiego w swojej działalności międzynarodowej mogą tworzyć sekcje stowarzyszone APF lub uzyskiwać indywidualnie status członka stowarzyszonego APF lub status obserwatora. Region Europy APF liczy 32 sekcje, w tym: 12 sekcji członkowskich, 11 stowarzyszonych (w tym Polska), oraz 9 obserwatorów.

Polska sekcja uzyskała status sekcji stowarzyszonej podczas XVIII Zgromadzenia Ogólnego APF (AIPLF) we wrześniu 1991 r. w Ottawie.

Delegacje wszystkich sekcji APF spotykają się na dorocznej sesji Zgromadzenia Parlamentarnej Frankofonii (najczęściej w lipcu), która podsumowuje działalność APF w danym roku, przyjmuje sprawozdania i wyznacza kierunki działań oraz budżet na rok następny. Pomiędzy tymi sesjami APF działa w ramach tzw. Regionów (Europa, Ameryka, Afryka, Azja i Pacyfik). Sekcje należące do poszczególnych regionów spotykają się na zgromadzeniach regionalnych, raz do roku, najczęściej jesienią. Wiosną odbywa się zazwyczaj spotkanie przewodniczących

sekcji, przygotowujące jesienne Zgromadzenie Regionu. Poza tym w ramach APF funkcjonują komisje: spraw parlamentarnych, współpracy i rozwoju, edukacji, komunikacji i spraw kulturalnych oraz polityczna. Odbywają one posiedzenia wg indywidualnie ustalanych grafików. Oprócz tego w ramach APF funkcjonują wyspecjalizowane formy współpracy zwane Sieciami (*Réseau*): Sieć Parlamentarzystek, Sieć Młodych Parlamentarzystów oraz Sieć Parlamentarzystów ds. walki z HIV, gruźlicą i malarią.

Na czele APF stoi Przewodniczący wybierany przez Zgromadzenie na roczną kadencję. Obecnie funkcję tę pełni Amadou Soumahoro z Wybrzeża Kości Słoniowej. Przewodniczącemu w pracy pomagają Prezydium (*Bureau*) oraz Sekretariat APF, na którego czele stoi Sekretarz Generalny ds. parlamentarnych – wybierany na dwa lata spośród członków Zgromadzenia. Obecnie funkcję tę pełni francuski deputowany Jacques Krabal. Siedzibą Sekretariatu Generalnego APF jest Paryż. Natomiast siedzibą przewodniczącego Regionu Europy APF jest Bruksela. Obecnie funkcję tę pełni Jean-Paul Wahl z sekcji Walonia-Bruksela.

Polska trzykrotnie była gospodarzem spotkań APF: Konferencji Przewodniczących Regionu Europy – Warszawa, 10–12 maja 2004 r., i Poznań, 27–30 października 2010 r., oraz Zgromadzenia Regionu Europy – Warszawa, 28 września – 1 października 2014 r.

Liczba parlamentarzystów, którzy mogą należeć do danej sekcji, nie jest ściśle określona. Nie określa się też wielkości delegacji, które dana sekcja wysyła na spotkania APF. Zdarza się jednak, że ograniczenia w tym zakresie są formułowane przez kraj goszczący, przy okazji wysyłania zaproszeń. Ze względu na charakter organizacji przyjmuje się, że członkami sekcji są parlamentarzyści posługujący się językiem francuskim. Język ten jest bowiem jedynym językiem oficjalnym i roboczym APF.

ECPRD (*European Centre for Parliamentary Research and Documentation*) – **Europejskie Centrum Badań Parlamentarnych i Dokumentacji** – służy rozwojowi wymiany informacji oraz umacnianiu współpracy między służbami parlamentarnymi we wszystkich dziedzinach dotyczących informacji, badań i dokumentacji parlamentarnej. Sieć korespondentów obejmuje wszystkie parlamenty (izby) państw należących do Rady Europy. Sekretariat ECPRD mieści się w Parlamencie Europejskim w Brukseli.

Współpraca parlamentów narodowych Unii Europejskiej

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej (KPPUE) – jest forum międzyparlamentarnej współpracy najwyższego szczebla, w którym uczestniczą przewodniczący parlamentów (izb parlamentarnych) narodowych państw członkowskich i Parlamentu Europejskiego. W charakterze obserwatorów uczestniczą przewodniczący parlamentów krajów kandydujących. Spotkania odbywają się regularnie od 1975 r., a od 1999 r. raz do roku w stolicach państw członkowskich. Konferencja Przewodniczących ponosi odpowiedzialność za nadzór i koordynację działalności międzyparlamentarnej w ramach UE. Szczególna odpowiedzialność w zakresie koordynacji spoczywa na parlamencie będącym gospodarzem mającej się odbyć najbliższej Konferencji. Jest to parlament kraju sprawującego w poprzednim roku kalendarzowym jesienią prezydencję w Radzie UE.

Wytyczne Haskie – przyjęte przez Konferencję Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej 3 lipca 2004 r. w Hadze. Jest to generalna deklaracja określająca zasady, cele, ramy

i dziedziny współpracy parlamentarnej w Unii Europejskiej. W wytycznych stwierdza się poszanowanie autonomii parlamentów, które same decydują o stopniu swojego zaangażowania we współpracę międzyparlamentarną. Uwzględniając zasadę, zgodnie z którą parlamenty narodowe i Parlament Europejski są jednakowo traktowane i wypełniają komplementarne role w strukturze UE, głównym celem współpracy międzyparlamentarnej w Unii Europejskiej jest dostarczanie informacji i wzmocnienie kontroli parlamentarnej we wszystkich dziedzinach należących do kompetencji UE oraz zapewnienie efektywnego wykonania kompetencji parlamentarnych w sprawach UE, w szczególności w zakresie kontrolowania przez parlamenty narodowe stosowania zasady pomocniczości. Wytyczne wyróżniają następujące ramy współpracy: Konferencja Przewodniczących UE, Spotkania komisji sektorowych organizowane przez parlamenty narodowe lub przez Parlament Europejski (zob. Wspólne Spotkania Komisji, Wspólne Spotkania Parlamentarne), Konferencja Komisji do spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (zob. COSAC), spotkania Sekretarzy Generalnych (szefów kancelarii parlamentów), Międzyparlamentarna Wymiana Informacji (zob. IPEX). W regularnej wymianie informacji między parlamentami UE, jak również z międzynarodowym sekretariatem COSAC w Brukseli, i w praktycznej codziennej koordynacji uczestniczą także Stali Przedstawiciele parlamentów narodowych przy UE oraz Europejskie Centrum Badań i Dokumentacji Parlamentarnej (zob. ECPRD). Współpraca międzyparlamentarna UE ma szczególne znaczenie w dziedzinie kontroli stosowania zasady pomocniczości. Porozumiewanie się w sprawach projektów legislacyjnych, co do których pojawia się przypuszczenie, że naruszają zasadę pomocniczości, umożliwiła parlamentom narodowym elektroniczna platforma IPEX. Wytyczne Haskie, nowelizowane kolejno w 2008 i 2010 r. podczas KPPUE – w Lizbonie i Sztokholmie, przewidują ponadto rozwijanie wymiany informacji i dokumentów na wszystkich poziomach pomiędzy różnymi komisjami

i służbami oraz organizowanie konferencji i innych form regularnej i doraźnej współpracy między przewodniczącymi parlamentów, komisjami sektorowymi lub w ramach COSAC. Każdego roku Konferencja Przewodniczących Parlamentów może wskazywać priorytetowe dziedziny polityczne współpracy międzyparlamentarnej. Podczas KPPUE w Wiedniu w kwietniu 2019 r. zobowiązano prezydentkę fińską do powołania Grupy Roboczej, której celem będzie przygotowanie nowych wytycznych, dostosowanych do obecnych ram prawnych współpracy międzyparlamentarnej, jak również współczesnych możliwości technicznych w zakresie komunikacji na odległość. Pierwsze posiedzenie Grupy Roboczej odbyło się w czerwcu 2019 r., a projekt nowych wytycznych oraz raport dotyczący wzmocnionej współpracy międzyparlamentarnej przy pomocy nowoczesnych środków technicznych mają zostać przedstawione przed kolejnym spotkaniem KPPUE w kwietniu 2020 r.

Konferencja Komisji do spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej – zob. COSAC.

Konferencja Międzyparlamentarna do spraw Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB) oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO) – jest forum służącym parlamentarnej kontroli w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Konferencja została powołana na spotkaniach Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej w dniach 3–5 kwietnia 2011 r. w Brukseli oraz w dniach 20–12 kwietnia 2012 r. w Warszawie. Zgodnie z konkluzjami przyjętymi przez KPPUE w Warszawie, Konferencja ta zastępuje dotychczasowe spotkania przewodniczących komisji spraw zagranicznych (*Conference of Foreign Affairs Committee Chairs – COFACC*) oraz komisji obrony (*Conference of Defence Affairs Committee Chairs – CODACC*) parlamentów państw członkowskich UE. Każdy parlament narodowy,

w tym dwuizbowy, deleguje do Konferencji 6 przedstawicieli, natomiast Parlament Europejski – 16 przedstawicieli. Delegacja Sejmu i Senatu na Konferencję jest delegacją „wielką”, tj. taką, w której skład wchodzi z urzędu przewodniczący komisji (w tym wypadku Spraw Zagranicznych, Obrony Narodowej oraz ds. Unii Europejskiej) Sejmu i Senatu lub, w wyjątkowych wypadkach, inni członkowie komisji przez nich wskazani. Konferencja zbiera się raz na pół roku w kraju sprawującym prezydencję w Radzie UE lub w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli. Stałym punktem porządku obrad Konferencji jest wystąpienie Wysokiego Przedstawiciela Unii Europejskiej do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa. Pierwsze spotkanie Konferencji odbyło się w dniach 9–10 września 2012 r. w Pafos na Cyprze. Ostatnie spotkanie odbyło się w dniach 4–6 września 2019 r. w Helsinkach (Finlandia).

Międzyparlamentarna Konferencja do spraw Stabilności, Koordynacji i Zarządzania Gospodarczego w Unii Europejskiej – powołana w 2013 r. decyzją KPPUE, stanowi realizację postanowień art. 13 Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW), który przewiduje powołanie konferencji przedstawicieli odpowiednich komisji Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych mającej na celu omawianie polityk budżetowych oraz innych kwestii będących przedmiotem Traktatu. Konferencja służy dyskusji oraz wymianie informacji i najlepszych praktyk we wdrażaniu postanowień Traktatu. Celem spotkań jest wzmocnienie współpracy pomiędzy parlamentami narodowymi a Parlamentem Europejskim, a także zapewnienie demokratycznej odpowiedzialności w obszarze zarządzania gospodarczego i polityki budżetowej w UE, szczególnie w UGW, z uwzględnieniem wymiaru społecznego, bez uszczerbku dla kompetencji parlamentów UE. Konferencja zwoływana jest dwa razy w roku, w koordynacji z cyklem Semestru Europejskiego. W pierwszej połowie każdego roku konferencja odbywa się

w Parlamencie Europejskim w Brukseli, a jej współgospodarzem i współprzewodniczącym jest parlament państwa sprawującego prezydencję. Kolejne spotkanie odbywa się w drugim półroczu, w państwie członkowskim sprawującym prezydencję. W celu wzmocnienia roli parlamentów, konferencje są zwoływane przed prezentacją rocznej analizy wzrostu gospodarczego i przyjęciem krajowych programów reform. Delegacja Senatu na Konferencję jest delegacją „wielką”, tj. taką, w której skład wchodzi z urzędu przewodniczący komisji (w tym wypadku ds. Unii Europejskiej, Budżetu i Finansów Publicznych, Gospodarki Narodowej i Innowacyjności) lub, w wyjątkowych wypadkach, inni członkowie komisji przez nich wskazani. W czasie prezydencji fińskiej Konferencja odbyła się 30 września – 1 października 2019 r. w Helsinkach. *Języki robocze*: angielski i francuski.

Semestr Europejski – proces wzmocnionej koordynacji polityk gospodarczych państw członkowskich UE w zakresie nadzoru makroekonomicznego i koordynacji tematycznej w ramach Krajowych Programów Reform (KPR) oraz nadzoru fiskalnego w ramach Programów Stabilności lub Konwergencji (PSK). Celem Semestru Europejskiego jest uwzględnienie wymiaru europejskiego w planowaniu krajowych strategii gospodarczych oraz zapewnienie środków na realizację celów strategii „Europa 2020” w budżetach państw członkowskich. W ramach rocznego cyklu koordynacji polityki gospodarczej w UE, Semestr Europejski zapewnia synchronizację procesów aktualizacji KPR oraz PSK według następującej agendy: 1. Przedstawienie przez KE Rocznej analizy wzrostu gospodarczego (*Annual Growth Survey*; na koniec roku), 2. Doroczny szczyt gospodarczy Rady Europejskiej, na którym państwa członkowskie określają wyzwania stojące przed UE (luty/marzec), 3. Przedłożenie przez państwa członkowskie KPR i PSK (kwiecień), 4. Ocena tych dokumentów przez KE, a następnie Radę Europejską (maj/czerwiec), 5. Formalne przyjęcie przez Radę do spraw gospodarczych i finansowych

(*Economic and Financial Affairs Council* – ECOFIN) opinii na temat PSK oraz zaleceń dla państw członkowskich na podstawie oceny KPR (lipiec).

Wspólne Spotkania Parlamentarne (WSP) (*Joint Parliamentary Meetings*) – organizowane przez Parlament Europejski wspólnie z parlamentem narodowym państwa sprawującego prezydencję w Radzie UE. Odbywają się w siedzibie Parlamentu Europejskiego pod wspólnym przewodnictwem przewodniczącego parlamentu narodowego kraju sprawującego prezydencję w Radzie UE i przewodniczącego Parlamentu Europejskiego. Spotkania te są poświęcone wymianie poglądów na temat jednego z wielkich problemów Unii lub współczesności. Zazwyczaj z parlamentarzystami narodowymi Unii spotykają się wówczas przewodniczący Komisji Europejskiej oraz przewodniczący Rady. Przy organizacji WSP za priorytetowe uznaje się zagadnienia o strategicznym znaczeniu, które w danym momencie nie są przedmiotem prac legislacyjnych Unii Europejskiej, ale w odniesieniu do których Unia musi wypracować wspólne stanowisko. Celem tych spotkań jest ustanowienie lepszej kontroli parlamentarnej nad decyzjami podejmowanymi na poziomie Unii Europejskiej, w wymiarze międzyrządowym i pozalegisłacyjnym. W ciągu każdego półrocza przewidywano jedno WSP. We WSP uczestniczą 6-osobowe delegacje parlamentów narodowych (dotychczas 4 posłów i 2 senatorów wyznaczanych *ad hoc* przez Marszałków Sejmu i Senatu, w porozumieniu z przewodniczącymi komisji właściwych ds. Unii Europejskiej). Integralną częścią WSP są poprzedzające je spotkania parlamentarzystów krajowych i europejskich w ramach grup politycznych. WSP zasadniczo zajmują się przekrojowymi zagadnieniami angażującymi więcej niż jedną komisję Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych.

Podczas WSP Parlament Europejski zapewnia tłumaczenie na wszystkie oficjalne języki Unii Europejskiej.

Wspólne Spotkania Komisji (WSK) (*Joint Committee Meetings*)

– organizowane przez Parlament Europejski wspólnie z parlamentem narodowym państwa sprawującego prezydencję w Radzie UE i prowadzone wspólnie przez przewodniczących właściwych komisji branżowych, otwarte dla wszystkich parlamentów narodowych. Spotkania odbywają się w siedzibie Parlamentu Europejskiego. Spotkania te służą wymianie opinii między deputowanymi do Parlamentu Europejskiego a parlamentarzystami krajowymi, której celem jest wywieranie wpływu na decyzje legislacyjne Parlamentu Europejskiego. WSK z reguły dotyczą tych obszarów polityki, które znajdują się w kompetencjach legislacyjnych UE. Delegacje parlamentarne liczą 4 członków (2 posłów i 2 senatorów) wyznaczanych *ad hoc* przez Marszałków Sejmu i Senatu na wniosek przewodniczących komisji ds. UE oraz komisji sektorowych według właściwości. W ciągu semestru powinny się odbywać nie więcej niż dwa Wspólne Spotkania Komisji. Podczas WSK Parlament Europejski zapewnia tłumaczenie na wszystkie oficjalne języki Unii Europejskiej.

Grupa ds. Wspólnej Kontroli Parlamentarnej Europolu (*GWKP*) *Joint Parliamentary Scrutiny Group (JPSG) on the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol)*

– stanowi realizację art. 51 rozporządzenia (UE) nr 2016/794 w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol) oraz art. 88 TFUE. Spotkania GWKP są organizowane dwa razy w roku wspólnie przez Parlament Europejski oraz parlament państwa sprawującego prezydencję, odbywają się na zmianę w Brukseli (jesienią) i państwie prezydencji (wiosną). Inauguracyjne spotkanie odbyło się w październiku 2017 r. w Brukseli. Podczas spotkań Senat RP jest reprezentowany przez dwóch przedstawicieli – członków Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji.

Podstawowym celem spotkań jest zapoznanie członków PE oraz parlamentów narodowych z działalnością Europolu

w poprzednim półroczu. Zwyczajowo w programie znajduje się prezentacja przedstawiona przez dyrektora wykonawczego Europol oraz członka zarządu Europolu. V spotkanie Grupy odbyło się 23–24 września 2019 r. w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli.

Spotkania przewodniczących komisji branżowych parlamentów państw członkowskich UE, Parlamentu Europejskiego i krajów kandydujących – organizowane są z inicjatywy komisji branżowych parlamentu kraju sprawującego prezydencję, których przewodniczący zapraszają do uczestnictwa w tych posiedzeniach parlamentarzystów krajowych i posłów do Parlamentu Europejskiego. Obrady prowadzone są przez przewodniczącego (lub przewodniczących w przypadku parlamentów dwuizbowych) odpowiedniej komisji w parlamencie narodowym, w której zakresie znajduje się aktualnie omawiany temat. Tematyka spotkań odpowiada priorytetom danej prezydencji. Inicjowane przez prezydencję spotkania przewodniczących komisji tworzą przestrzeń współpracy horyzontalnej parlamentarzystów w ramach systemu Unii Europejskiej. Pierwowzorem i inspiracją dla tej formuły współpracy jest konferencja COSAC. Obrady prowadzone są po angielsku, francusku i w języku gospodarzy, co jednak nie wyklucza możliwości zapewnienia sobie, w porozumieniu z gospodarzami, tłumaczenia na język ojczysty przez te parlamenty, które najwcześniej zgłoszą taką potrzebę.

Międzyparlamentarne spotkania komisji (*Interparliamentary Committee Meetings*) – organizowane są z inicjatywy komisji parlamentarnych Parlamentu Europejskiego, których przewodniczący zapraszają do uczestnictwa w tych posiedzeniach parlamentarzystów z państw członkowskich UE i państw kandydujących. Posiedzenia należące do tej kategorii są organizowane na wyłączną odpowiedzialność Parlamentu

Europejskiego i jego komisji. Obrady prowadzone są przez przewodniczącego odpowiedniej komisji Parlamentu Europejskiego, w której *dossier* znajduje się aktualnie omawiany temat. W każdym półroczu w Parlamencie Europejskim komisje odbywają około 10 tego rodzaju otwartych posiedzeń, poświęconych głównie tym zagadnieniom z obszarów polityk unijnych, w których UE ma kompetencje ustawodawcze w ramach procedury współdecydowania. Celem tych spotkań jest propagowanie wymiany poglądów między parlamentarzystami europejskimi i krajowymi w celu konsultowania i propagowania decyzji legislacyjnych Parlamentu Europejskiego. Tematyka tych spotkań jest zróżnicowana i zależna od aktualnych prac legislacyjnych w Unii Europejskiej. Podczas obrad komisji Parlamentu Europejskiego zapewnione jest tłumaczenie we wszystkich językach oficjalnych Unii Europejskiej.

Regionalne kontakty parlamentarne w ramach Unii Europejskiej

Wymiar parlamentarny Grupy Wyszehradzkiej (V4: Polska, Czechy Słowacja i Węgry)

Grupa Wyszehradzka nie jest organizacją a jedynie formatem. W ramach jego wymiaru parlamentarnego odbywają się spotkania przewodniczących parlamentów (oficjalne oraz robocze), ich komisji stałych, jak też urzędników lub ekspertów parlamentarnych. Są one inicjowane, względnie organizowane rotacyjnie przez kolejne prezydencje grupy trwające od 1 lipca danego roku do 30 czerwca roku następnego. Zaproponowane przez Węgry w czerwcu 2016 r. – z poparciem Polski – powołanie do życia Zgromadzenia Parlamentarnego V4 zmaterializowało się 2 marca 2018 r. w Budapeszcie, przybierając formę konferencji przewodniczących i delegacji komisji stałych.

Obecnie grupie przewodniczą Czechy, a dalej w okresie 2020/2021 rolę tę będzie sprawować Polska (zob. na stronie Senatu „Grupa V4” - <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/v4.xsp>), następnie Węgry, Słowacja oraz (do końca czerwca 2024 r.) ponownie Czechy. Językiem oficjalnym w ramach wyszehradzkiego wymiaru parlamentarnego jest angielski, natomiast językami roboczymi w obszarze politycznym są: czeski, polski, słowacki i węgierski.

Spotkania przewodniczących parlamentów państw V4

Od 2003 r., odbyło się szesnaście spotkań. Ostatnie odbyło się 25 marca 2019 r. w Pieszczanach na Słowacji. Poruszane tematy dotyczyły problematyki unijnej (w szczególności migracyjnej oraz aksjologicznej) oraz środkowoeuropejskiej, z koncentracją na jej wymiarze parlamentarnym, jak też wzmacnianiu infrastruktury i konkurencyjności gospodarczej regionu. Stałym postulatem było wzmocnienie roli parlamentów narodowych w UE, w szczególności w ramach procedur kontroli zgodności projektów legislacyjnych Unii z zasadą subsydiarności. Tematyki nie udało się systemowo powiązać z agendami Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE (tak jak w przypadku spotkań wyszehradzkich komisji ds. UE oraz konferencji COSAC). Spotkania zwoływane w formule V4+ (z zaproszonymi przedstawicielami innych parlamentów), podobnie jak spotkania robocze, nie były podsumowywane w formie dokumentów końcowych.

Pierwsze spotkanie robocze odbyło się przy okazji 26. Forum Ekonomicznego we wrześniu 2016 r. w Krynicy. Spotkania te stwarzają przewodniczącym parlamentów V4 dodatkową możliwość konsultacji politycznych w gronie wyszehradzkim lub poszerzonym o wybranych gości zagranicznych.

Spotkania komisji stałych parlamentów państw V4

W latach 1998–2004 wyszehradzkie spotkania przewodniczących parlamentarnych Komisji Spraw Zagranicznych

i Komisji Obrony nabrały regularności. Wznowione zostały po dziesięcioletniej przerwie w styczniu 2014 r. Ostatnie odbyło się pod koniec stycznia 2019 r. w Bratysławie.

Spotkania komisji ds. Unii Europejskiej parlamentów państw V4 zostały zainicjowane w styczniu 2005 r. w Zakopanem. Od tego czasu odbywają się dwa razy w roku kolejno w krajach członkowskich. Spotkania te nie są związane z prezydenturami V4 ani kalendarzowo, ani programowo. Celem spotkań jest konsultacja w bieżących sprawach politycznych, wymiana doświadczeń w zakresie współpracy z rządem w stanowieniu prawa unijnego, dialog z zapraszającymi gośćmi oraz uzgadnianie stanowisk przed posiedzeniami COSAC. W spotkaniach uczestniczą 6-osobowe delegacje (4 posłów i 2 senatorów). Na ich zakończenie przyjmowane są podsumowujące konkluzje. Ostatnie spotkanie odbyło się w czerwcu 2019 r. w Bratysławie w składzie poszerzonym o delegację parlamentu Serbii. *Języki robocze:* polski, czeski, słowacki i węgierski.

Spotkania urzędników i ekspertów parlamentarnych z państw V4

Regularny charakter ma zainicjowana w lipcu 2009 r. współpraca bibliotek i biur badawczych parlamentów krajów V4. Delegacje tych instytucji spotykają się co roku, według własnego kalendarza rotacji. Ostatnie spotkanie odbyło się w Warszawie 26–27 września 2019 r. Spotkania służą podniesieniu standardu służb informacyjnych oraz analitycznych parlamentów poprzez wzajemne udostępnianie zasobów bibliotecznych i opracowań biur badawczych. Ich owocem jest w szczególności dostępna w internecie Wyszehradzka Parlamentarna Biblioteka Cyfrowa+ (https://wydawnictwo.sejm.gov.pl/seria_wydawcza/biblioteka_wyszehradzka/).

W czerwcu 2018 r. w Budapeszcie odbyło się spotkanie urzędników odpowiedzialnych za koordynację wyszehradzkiej współpracy

parlamentarnej, w trakcie którego przedstawiono koncepcję funkcjonowania eksperckiej, wyszehradzkiej grupy szybkiego reagowania na przypadki łamania zasady subsydiarności (V4 RRG). Decyzję o powołaniu takiej grupy podjęto na roboczym spotkaniu przewodniczących parlamentów 1 grudnia 2017 r. w Budapeszcie. Spotkanie organizacyjne grupy odbyło się w maju 2019 r. w Brukseli w Parlamencie Europejskim. Prace grupy mają zostać zharmonizowane z kalendarzem spotkań komisji ds. UE V4.

W ramach wymiaru parlamentarnego prezydencji węgierskiej w V4, w lutym 2018 r. odbyły się także warsztaty ekspertów parlamentarnych na temat *Przyszłość Unii Europejskiej – wartości*. W formacie V4 zainicjowano również wymianę krótkoterminowych staży urzędników parlamentarnych.

Spotkania przewodniczących komisji ds. Unii Europejskiej parlamentów Polski, Litwy, Łotwy i Estonii – odbywają się dwa razy w roku kolejno w krajach członkowskich. Celem spotkań jest konsultacja w bieżących sprawach politycznych, wymiana doświadczeń w zakresie współpracy z rządem w stanowieniu prawa unijnego, dialog z zapraszanymi gośćmi oraz uzgadnianie stanowisk przed posiedzeniami COSAC. Ostatnie spotkanie odbyło się w dniach 29–30 września 2019 r. w Kownie (Litwa). *Język roboczy*: angielski.

Spotkania komisji ds. Unii Europejskiej parlamentów Polski, Francji i Niemiec (Trójkąt Weimarski) – odbywają się dwa razy w roku kolejno w krajach członkowskich. Celem spotkań jest konsultacja w bieżących sprawach politycznych, wymiana doświadczeń w zakresie współpracy z rządem w stanowieniu prawa unijnego, dialog z zapraszanymi gośćmi oraz uzgadnianie stanowisk przed posiedzeniami COSAC. W spotkaniach uczestniczą 8-osobowe delegacje (6 posłów i 2 senatorów). Ostatnie spotkanie odbyło się w dniach 12–13 maja 2019 r. w Berlinie (Niemcy). *Języki robocze*: polski, francuski i niemiecki.

W IX kadencji Marszałek Senatu osobiście zaangażował się w aktywizację współpracy w formacie **Trójkąta Weimarskiego**. Przy okazji wielostronnych konferencji i spotkań na szczeblu przewodniczących parlamentów odbywały się spotkania przewodniczących izb wyższych Polski, Francji i Niemiec. Ponadto, pod patronatem Marszałka Senatu, Przewodniczącego Senatu Republiki Francuskiej i Przewodniczącego Bundesratu Republiki Federalnej Niemiec zorganizowano cykl seminariów parlamentarnych poświęconych przestępczości, dezinformacji i nienawiści w sieci. W seminariach uczestniczyli senatorowie, eksperci, dziennikarze, praktycy Internetu i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego. Seminaria odbyły się w Warszawie (2017), Berlinie (2018) i Paryżu (2019).

W kwietniu 2018 r. w Bukareszcie przewodniczący Senatów Polski i Rumunii zainicjowali parlamentarny wymiar **Grupy B9**. W pierwszym spotkaniu uczestniczyli przewodniczący i przedstawiciele parlamentów państw członkowskich UE stanowiących wschodnią flankę NATO (tzw. Bukareszteńskiej Dziewiątki). Następne spotkanie parlamentarne w tym formacie ma zostać zwołane do Warszawy przed kolejnym szczytem NATO w 2020 r.

Kontakty dwustronne

delegacja oficjalna – delegacja składająca oficjalną wizytę na szczeblu przewodniczącego (lub wiceprzewodniczącego) izby na zaproszenie przewodniczącego parlamentu w ramach współpracy między izbami parlamentów różnych krajów.

grupy parlamentarne (zwane także grupami bilateralnymi lub grupami przyjaźni) – powstające w ramach Narodowej Grupy Unii Międzyparlamentarnej grupy partnerskie ds. współpracy pomiędzy poszczególnymi parlamentami narodowymi. Zazwyczaj

tworzone są wspólne grupy skupiające posłów i senatorów, choć w niektórych kadencjach powstawały w Senacie osobne grupy senackie współpracujące wyłącznie z senatami innych krajów. W IX kadencji Senatu funkcjonowały następujące grupy senackie: polsko-francuska, polsko-japońska, polsko-omańska i polsko-meksykańska. Do utworzenia grupy konieczne jest zgłoszenie gotowości uczestnictwa co najmniej 7 (5 w przypadku grup senackich) posłów i/lub senatorów oraz zgoda Marszałka właściwej izby i przewodniczącego Zarządu Polskiej Grupy Unii Międzyparlamentarnej (PGUM). W wielu parlamentach nie ma zwyczaju tworzenia grup zorientowanych na współpracę dwustronną. W takich wypadkach kontakty są utrudnione. Grupy parlamentarne Polsko-Ukraińska i Polsko-Litewska istnieją niezależnie od dwustronnych zgromadzeń parlamentarnych.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Litewskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – Zgromadzenie istnieje od 18 czerwca 1997 r. Statut przewiduje, że posiedzenia plenarne odbywają się dwa razy do roku na przemian w Polsce i Litwie. W skład Zgromadzenia wchodzi 20-osobowa delegacja z każdego parlamentu. W delegacji polskiej 16 miejsc przypada Sejmowi, a (od 2008 r.) 4 miejsca Senatowi. Zgromadzenie odbyło dotychczas 21 posiedzeń, przy czym w 2019 r. odbyły się trzy spotkania – ostatnie w Wilnie i Połdże w dniach 6–9 września 2019 r. *Języki oficjalne:* polski i litewski. *Języki robocze:* polski i litewski.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Ukraińskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – Zgromadzenie Parlamentarne Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy zostało powołane mocą uchwał: Rady Najwyższej Ukrainy, Sejmu RP (z 13 marca 2003 r.) i Senatu RP (z 20 marca 2003 r.). Zgodnie z regulaminem Zgromadzenie winno odbyć nie mniej niż jedno posiedzenie plenarne rocznie, naprzemiennie w Polsce i na Ukrainie. W skład Zgromadzenia wchodzi 20-osobowa delegacja z każdego parlamentu.

W delegacji polskiej 16 miejsc przypada Sejmowi, a 4 miejsca Senatowi. Ostatnie posiedzenie plenarne odbyło się w Kijowie i Charkowie w dniach 5–7 marca 2019 r. *Języki oficjalne*: polski i ukraiński. *Języki robocze*: angielski i rosyjski.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Mołdawskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – w jego skład wchodzi po 10 parlamentarzystów z Sejmu i Senatu RP (7 posłów i 3 senatorów) oraz Parlamentu Republiki Mołdawii. Wyboru przedstawicieli do Zgromadzenia dokonują Sejm i Senat RP oraz Parlament Republiki Mołdawii, na czas ich kadencji. Wybór i zmiany w składzie delegacji odbywają się zgodnie z wewnętrznymi procedurami parlamentów każdej ze stron. Organem Zgromadzenia jest Prezydium, które tworzy czterech jego członków, po dwóch z każdej ze stron (przewodniczący delegacji i jego zastępca), wybranych odpowiednio na okres kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Senatu Rzeczypospolitej Polskiej i Parlamentu Republiki Mołdawii przez każdą ze stron. Spotkanie inauguracyjne odbyło się 25 lipca 2011 r. w Kiszyniowie. Statut przewiduje, że sesje plenarne odbywają się raz w roku na zmianę w każdym z krajów członkowskich. Ostatnie posiedzenie odbyło się w Kiszyniowie w dniach 23–24 lipca 2018 r. *Języki oficjalne*: polski i język urzędowy w Republice Mołdawii.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Gruzińskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – Zgromadzenie powołano w celu rozwijania i umacniania przyjaźni oraz współpracy wzajemnej między Sejmem i Senatem Rzeczypospolitej Polskiej i Parlamentem Gruzji. Zadaniem Zgromadzenia Parlamentarnego jest rozpatrywanie spraw interesujących Izby oraz przyjmowanie wspólnych stanowisk w tym zakresie. W Zgromadzeniu biorą udział delegacje w składzie 10 parlamentarzystów z Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej i 10 parlamentarzystów z Parlamentu Gruzji. Sesje plenarne odbywają raz w roku, na przemian w Polsce i Gruzji. Kontynuację działalności pomiędzy sesjami zapewni

czterooosobowe Prezydium, w skład którego wchodzi przewodniczący i wiceprzewodniczący Zgromadzenia. Delegacja składa się z 10 członków – 7 posłów i 3 senatorów. Pierwsze posiedzenie plenarne odbyło się w Warszawie w dniach 27–28 lutego 2019 r. *Języki oficjalne*: polski i gruziński.

Komisja Spraw Unii Europejskiej

Traktat z Lizbony – traktat reformujący funkcjonowanie UE, który zmienił dwa najważniejsze traktaty UE: Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (ten ostatni przemianowano na „Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej”). Traktat wszedł w życie 1 grudnia 2009 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569). Skonsolidowane wersje traktatów zmienionych Traktatem z Lizbony zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE seria C nr 83 z 2010 r. Traktat wprowadził nowe uprawnienia parlamentów narodowych. Zgodnie z traktatem wszystkie projekty aktów prawa UE są przesyłane do parlamentów narodowych. Kontrolując przestrzeganie zasady pomocniczości, parlamenty narodowe mogą, w ciągu 8 tygodni, przyjąć uzasadnioną opinię o naruszeniu zasady pomocniczości i przekazać ją do instytucji UE. Uprawnienia parlamentów narodowych i kontrola zasady pomocniczości zostały dookreślone w dołączonych do traktatów protokołach: Protokole nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w UE i Protokole nr 2 w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Zasada pomocniczości – zasada ustrojowa Unii Europejskiej, określona w art. 5 ust 3 Traktatu o Unii Europejskiej, zgodnie z którą w dziedzinach, w których UE posiada kompetencje, ale nie są to kompetencje wyłączne, może ona podejmować działania (przede wszystkim legislacyjne, ale nie tylko). UE działa jedynie wówczas, gdy cel danego działania nie może zostać

osiągnięty przez państwa członkowskie lub gdy na poziomie unijnym można to zrobić lepiej. Zgodność z zasadą pomocniczości aktów ustawodawczych kontrolują parlamenty narodowe.

Zasada proporcjonalności – zasada ustrojowa UE, określona w art. 5 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej, zgodnie z którą działania podejmowane przez UE nie mogą być nadmierne, tj. wykraczać ponad to, co jest niezbędne do osiągnięcia celów UE.

Ustawa z dnia 8 października 2010 roku o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz.U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1395), zwana **ustawą kooperacyjną** – określa obowiązki Prezydenta RP, Rady Ministrów, a także obowiązki i uprawnienia Sejmu oraz Senatu i ich organów właściwych na podstawie regulaminów każdej z izb. W Senacie organem właściwym w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej jest Komisja Spraw Unii Europejskiej.

Przepisy ustawy regulują następujące obszary: informowanie przez Radę Ministrów o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach UE, w tym w zakresie sprawowania prezydencji; stanowienie prawa UE; zmiany traktatów; tworzenie prawa polskiego wykonującego prawo UE; wnoszenie skarg do Trybunału Sprawiedliwości; opiniowanie kandydatur na niektóre stanowiska w UE.

Komisja Spraw Unii Europejskiej (KSUE) – organ właściwy Senatowi RP w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Podstawę prawną działania komisji stanowi ustawa kooperacyjna oraz Regulamin Senatu. Głównym zadaniem komisji jest rozpatrywanie projektów aktów prawa UE oraz stanowisk rządu i wyrażanie o nich opinii. Ponadto komisja pełni funkcję koordynacyjną

w Senacie w sprawach Unii Europejskiej. Na jej wniosek Marszałek Senatu może włączyć do projektu porządku obrad Senatu informacje Rady Ministrów w sprawach związanych z członkostwem w UE. Na wniosek przewodniczącego KSUE Marszałek Senatu może skierować dokumenty przedkładane w sprawach wynikających z członkostwa Polski w UE do właściwej komisji branżowej. Komisja Spraw Unii Europejskiej uchwała opinię na podstawie opinii komisji branżowej, zaś nieuwzględnienie opinii komisji wymaga uzasadnienia. Odrębna procedura obowiązuje w przypadku badania zasady pomocniczości. W przypadku stwierdzenia naruszenia tej zasady uchwalana jest uzasadniona opinia. Do zadań komisji należy również rozpatrywanie informacji przedkładanych przez Radę Ministrów, jak na przykład półroczna informacja rządu o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej.

Stały przedstawiciel Kancelarii Senatu przy Unii Europejskiej – pracownik Kancelarii Senatu, który pełni swoje obowiązki w Parlamencie Europejskim w Brukseli. Głównym jego zadaniem jest wymiana informacji między Senatem, parlamentami narodowymi UE a instytucjami UE na temat przebiegu unijnego procesu legislacyjnego oraz bieżących wydarzeń z zakresu współpracy międzyparlamentarnej. Sprawozdania Stałego Przedstawiciela publikowane są na stronie internetowej Senatu.

Projekt aktu prawnego UE – projekty dyrektyw, rozporządzeń lub decyzji Rady/Parlamentu Europejskiego są przekazywane przez instytucje UE bezpośrednio parlamentom narodowym. Traktat z Lizbony wprowadził kategorię aktów ustawodawczych, których zgodność z zasadą pomocniczości podlega kontroli parlamentów narodowych. Pozostałe kategorie aktów prawa UE (delegowane, wykonawcze i tzw. bez

przymiotnika) mogą być opiniowane przez parlament narodowy, który może przekazać opinię rządowi (w trybie ustawy kooperacyjnej) lub instytucjom UE (w formie opinii w dialogu politycznym).

Stanowisko rządu – projekt stanowiska dotyczący projektu aktu prawnego UE, przekazywany przez Radę Ministrów Sejmowi i Senatowi. W uzasadnieniu stanowiska rząd wskazuje na skutki prawne dla polskiego systemu legislacyjnego oraz skutki społeczne, gospodarcze i finansowe dla Polski. Dodatkowo, do stanowiska rządu załączana jest informacja o rodzaju przyjętej procedury legislacyjnej oraz o trybie głosowania w Radzie Unii Europejskiej.

Opinia KSUE – opinia o projekcie aktu prawa UE albo o stanowisku rządu, wyrażona zgodnie z ustawą kooperacyjną. Stanowisko Komisji, wyrażane w imieniu całego Senatu RP, ma charakter opiniotwórczy i nie jest wiążące dla rządu. Natomiast zgodnie z ustawą kooperacyjną stanowisko zawarte w opinii sejmowej komisji ds. UE „powinno stanowić podstawę stanowiska rządu”.

Opinia w dialogu politycznym – nieformalna opinia przyjmowana przez całą izbę lub komisję parlamentu narodowego państwa członkowskiego UE, najczęściej dotycząca projektu aktu prawa UE, w Senacie RP przez Komisję Spraw Unii Europejskiej. Celem przyjęcia opinii jest przedstawienie instytucjom UE stanowiska izby (w jej imieniu działa KSUE), niezależnie od stanowiska rządu. Opinia w dialogu politycznym jest tłumaczona na język angielski i przesyłana do Komisji Europejskiej, Rady UE i Parlamentu Europejskiego. Jest także zamieszczana w bazie IPEX.

Uzasadniona opinia (*reasoned opinion* – RO) – opinia o niezgodności z zasadą pomocniczości. Zgodnie z Protokołem nr 1 dołączonym do Traktatów może ją uchwalić każda

izba parlamentu narodowego państwa członkowskiego UE. W przypadku Senatu procedurę uchwalania określa regulamin, zgodnie z którym każda komisja, która uzna, że projekt aktu ustawodawczego nie jest zgodny z zasadą pomocniczości, może wystąpić z projektem uchwały Senatu. Marszałek Senatu kieruje projekt uchwały do Komisji Spraw Unii Europejskiej i wnioskującej komisji branżowej. Komisje wspólnie pracują nad projektem uchwały Senatu i przedstawiają sprawozdanie. Ostatecznie o przyjęciu opinii o niezgodności danego aktu z zasadą pomocniczości wypowiada się cały Senat na posiedzeniu plenarnym. Uzasadniona opinia jest następnie tłumaczona na język angielski i przesyłana do Komisji Europejskiej, Rady UE i Parlamentu Europejskiego. Jest także zamieszczana w bazie IPEX. Uzasadnione opinie parlamentów narodowych są liczone jak głosy. Każdemu parlamentowi przysługują dwa głosy (w przypadku parlamentu dwuizbowych każda izba osobno dysponuje jednym). Jeśli uzasadnione opinie stanowią 1/3 (a w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – 1/4) liczby głosów przyznanych parlamentom narodowym, projekt musi zostać ponownie poddany analizie (tzw. **żółta kartka**). Komisja Europejska, jeśli podtrzymuje decyzję o przedstawieniu danego projektu, ma wówczas obowiązek dodatkowego wytłumaczenia jego zgodności z zasadą pomocniczości. Robi to w formie komunikatu. Ponadto jeżeli w ramach zwykłej procedury ustawodawczej uzasadnione opinie o niezgodności wniosku dotyczącego aktu ustawodawczego z zasadą pomocniczości stanowią co najmniej zwykłą większość głosów przyznanych parlamentom narodowym, uruchamiana zostaje procedura tzw. **pomarańczowej kartki**. Oznacza to, że Komisja musi poddać wniosek ponownej analizie. Jeśli Komisja zdecyduje o podtrzymaniu wniosku, Rada UE i Parlament Europejski decydują ostatecznie, czy procedura ma być kontynuowana.

Pojawiły się propozycje wprowadzenia nowych mechanizmów pozatraktatowych: tzw. **zielonej kartki** (w 2013 r.),

mającej na celu umożliwienie zgłaszania przez grupę parlamentów narodowych do Komisji Europejskiej propozycji przyjęcia nowych lub zmiany obowiązujących aktów prawnych (UWAGA: polski parlament nie ma konstytucyjnych uprawnień do uczestnictwa w takich działaniach) oraz tzw. **czerwonej kartki** (w 2016 r.) przyjętej przez Radę Europejską w ramach pakietu porozumień mających na celu zapobieżenie decyzji Wielkiej Brytanii o wyjściu z UE.

Zielone i białe księgi – dokumenty przygotowywane przez Komisję Europejską, zawierające propozycje działań w określonych dziedzinach (np. energii, rolnictwa, transportu, gospodarki morskiej, zmian klimatycznych). Zielone księgi nie zawierają projektów konkretnych aktów prawnych. Są udostępniane instytucjom unijnym i parlamentom narodowym, organizacjom zawodowym i pozarządowym oraz środowiskom naukowym w celu konsultacji, a następnie stają się punktem wyjścia do działań ustawodawczych w formie białej księgi. Białe księgi zawierają zbiór propozycji działań wraz z terminarzem. Komisja Europejska przekazuje swoje dokumenty, w tym białe i zielone księgi, bezpośrednio do parlamentów narodowych, zachęcając do dostarczania uwag i opinii. Komisja Spraw Unii Europejskiej przekazuje je do właściwych komisji branżowych, które mogą włączyć się w proces konsultacji.

Informacja rządu o udziale RP w pracach UE – informacja przekazywana Sejmowi i Senatowi na mocy ustawy kooperacyjnej nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. Zawiera szczegółowe omówienie działań, które podjął rząd na szczelbu UE w okresie minionego półrocza, czyli podczas poprzedniej prezydentury w Radzie UE. Po skierowaniu dokumentu przez Marszałka Senatu do Komisji Spraw Unii Europejskiej, która rozpatruje go na posiedzeniu w obecności przedstawiciela rządu, informacja jest przedmiotem debaty plenarnej Senatu.

Roczny Plan Prac Komisji Europejskiej (*Commission's Work Program*) – plan stanowiący podstawę bieżących prac Komisji Europejskiej w danym roku. Jest on przyjmowany przez Komisję Europejską w drugiej połowie roku. Zawiera ogólny opis priorytetów Komisji Europejskiej na dany rok oraz działań koniecznych do ich realizacji. W załącznikach jest zamieszczony wykaz dokumentów, które zostaną w danym roku przyjęte przez Komisję Europejską (np. projekty dyrektyw, rozporządzeń, zielone i białe księgi, komunikaty), a także wykaz tych projektów aktów prawnych, które nadal są w trakcie procesu decyzyjnego. Roczny Plan jest przedmiotem obrad KSUE, a następnie przeprowadzana jest debata na posiedzeniu plenarnym Senatu.

COSAC (*Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs of Parliaments of the European Union*) – **Konferencja Komisji do spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej** – forum współpracy komisji ds. europejskich parlamentów narodowych państw członkowskich UE i Parlamentu Europejskiego. COSAC wspiera wymianę informacji i najlepszych praktyk między parlamentami narodowymi a Parlamentem Europejskim. Zgodnie z Traktatem z Lizbony COSAC może przedkładać wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, pod rozważenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji Europejskiej. Uwagi COSAC nie są wiążące dla parlamentów narodowych ani nie przesądzają ich stanowisk. Spotkania plenarne COSAC odbywają się dwa razy w roku w stolicy państwa sprawującego prezydencję w UE. Zgodnie z regulaminem COSAC, w skład polskiej delegacji wchodzi 6 parlamentarzystów – 4 posłów i 2 senatorów. Posiedzenia COSAC tłumaczone są symultanicznie na języki urzędowe Unii Europejskiej. Dokumenty Konferencji przekazywane są w języku angielskim lub francuskim. Konferencja posiada stały sekretariat mieszczący się w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli. Oprócz spotkań plenarnych odbywają się także spotkania przewodniczących komisji ds. UE. Obrady są tłumaczone symultanicznie tylko na język angielski i francuski.

IPEX (*Interparliamentary EU Information Exchange*) – **Międzyparlamentarna Wymiana Informacji w sprawach UE** – platforma, która ma na celu wspieranie współpracy międzyparlamentarnej w UE, w szczególności wymianę poglądów w kwestii kontroli parlamentarnej oraz stosowania zasady pomocniczości. Oficjalne uruchomienie strony IPEX nastąpiło w czerwcu 2006 r. Najważniejszym elementem strony internetowej IPEX jest baza danych, do której przesyłane są dokumenty legislacyjne instytucji UE (od września 2011 r. we wszystkich językach urzędowych UE). Każdy z parlamentów/każda z izb umieszcza w bazie informacje, dokumenty lub linki związane z kontrolą parlamentarną unijnych dokumentów, w tym uzasadnione opinie oraz opinie w dialogu politycznym, jednocześnie wskazując etap, na którym znajduje się kontrola danego dokumentu. Korzystanie ze strony jest możliwe w językach urzędowych UE, natomiast dokumenty parlamentarne są prezentowane w językach narodowych, przy czym uzasadnione opinie tłumaczone są na język angielski lub francuski. Każdy z parlamentów/każda z izb ma swojego korespondenta IPEX odpowiadającego za aktualizację bazy danych. Na stronie IPEX znajduje się kalendarz spotkań międzyparlamentarnych UE oraz podstrony dotyczące: Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE, Konferencji Komisji do spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC), Konferencji ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony – (CFSP/CSDP), Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Stabilności, Koordynacji i Zarządzania Gospodarczego w UE oraz Grupy ds. Wspólnotowej Kontroli Parlamentarnej Europy.

Adres strony internetowej IPEX: <http://www.ipex.eu/>

Baza danych KSUE – komputerowa baza danych zawierająca projekty aktów prawnych UE, stanowiska rządu, opinie analityków oraz decyzje komisji. Pozwala ona na przygotowywanie i rozsyłanie porządków posiedzeń KSUE wraz z dokumentami. Senatorom, członkom komisji udziela się dostępu do bazy danych poprzez internet.

Ośrodek Informacji i Dokumentacji Europejskiej (OIDE)

– znajduje się w strukturze Biblioteki Sejmowej i obsługuje na równi posłów i senatorów. OIDE służy informacją na temat prawa wspólnotowego, wyszukuje dokumenty oraz istniejące opracowania dotyczące spraw objętych prawem unijnym.

<http://oide.sejm.gov.pl/oide/>

Agence Europe – serwis informacyjny Unii Europejskiej ukazujący się w formie biuletynu pięć razy w tygodniu. Zawiera najbardziej szczegółową bieżącą informację źródłową w sprawach związanych z funkcjonowaniem Unii Europejskiej. Biuro Spraw Międzynarodowych i Unii Europejskiej prenumeruje elektroniczną wersję serwisu w języku angielskim. Jest ona dostępna także w OIDE.

Instytucje międzynarodowe

(uwzględniono organizacje i formaty posiadające wymiar parlamentarny)

UNIA MIĘDZYPARLAMENTARNA (UM)

Inter-Parliamentary Union

Union Interparlementaire

Siedziba: Genewa

Unia Międzyparlamentarna jest najstarszą aktywną organizacją międzynarodową, założoną w 1889 r. z inicjatywy parlamentarzystów Anglii i Francji. Celem pierwszego spotkania było uregulowanie arbitrażu międzynarodowego. Obecną nazwę przyjęło w 1894 r.

Unia organizuje i ułatwia nawiązywanie kontaktów między członkami parlamentów, jednoczy ich na rzecz umacniania

i rozwijania instytucji demokratycznych i parlamentarnych oraz na rzecz udziału kobiet w polityce, utrzymania pokoju i bezpieczeństwa, współpracy między narodami, zrównoważonego rozwoju, prawa humanitarnego, rozwoju edukacji, nauki i kultury. Bardzo ważną sferą działalności Unii jest wspomaganie i rozwijanie dwustronnych kontaktów między parlamentami, m.in. przez powoływanie bilateralnych grup parlamentarnych. Unia szeroko współpracuje z Organizacją Narodów Zjednoczonych, m.in. organizując coroczne Dni Parlamentarne podczas sesji ONZ. Co 5 lat w siedzibie ONZ odbywają się Światowe Konferencje Przewodniczących Parlamentów (ostatnio 31 sierpnia – 2 września 2015 r.). Unia Międzyparlamentarna skupia 166 parlamentów mających status członkowski oraz 10 parlamentów stowarzyszonych.

Polska przystąpiła do Unii Międzyparlamentarnej w 1922 r., reaktywowała swój udział w 1947 r., pełne członkostwo uzyskała ponownie w 1948 r. Najważniejszym organem statutowym jest organizowane dwa razy w roku Zgromadzenie Unii Międzyparlamentarnej. W każdej sesji bierze udział 500 parlamentarzystów.

Zgromadzenie zbiera się dwa razy w roku (wiosną i jesienią). Od 2003 r. każda sesja wiosenna odbywa w innym państwie, co zapewnia uczestnikom możliwość poznania realiów różnych krajów. Sesje jesienne są zwoływane do Genewy – siedziby UM. Wraz z sesjami Zgromadzenia odbywają się m.in. spotkania kobiet parlamentarzystek, sekretarzy generalnych parlamentów, spotkania grup geopolitycznych. UM uczestniczy również w spotkaniach wymiarów parlamentarnych takich organizacji międzynarodowych jak: Światowa Organizacja Handlu (*World Trade Organization* – WTO) i Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Organization for Economic Co-operation and Development* – OECD). Ponadto UM organizuje tematyczne konferencje na szczeblu lokalnym i regionalnym.

www.ipu.org

Rada Europy (RE)

Council of Europe (CE)

Conseil de l'Europe (CE)

Siedziba: Strasburg, Palais de Europe

Rada Europy to największa i najstarsza europejska organizacja międzyrządowa, powstała w 1949 r. Statut, podpisany w Londynie przez ministrów spraw zagranicznych 10 państw zachodnioeuropejskich: Belgii, Danii, Francji, Holandii, Irlandii, Luksemburga, Norwegii, Szwecji, Włoch oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, był wielokrotnie nowelizowany.

Celem Rady Europy jest m.in. budowanie i umacnianie pluralistycznej demokracji, rządów prawa i ochrony praw człowieka, rozwiązywanie problemów społecznych, politycznych, migracyjnych i równościowych oraz promowanie świadomości o wspólnej kulturalnej tożsamości Europy. Rada przygotowuje konwencje i umowy europejskie tworzące ramy prawne dla działań rządów krajów członkowskich.

Oficjalnymi językami Rady Europy są francuski i angielski. Zgodnie ze statutem najważniejszymi dziedzinami działalności RE są sprawy gospodarcze, społeczne, kulturalne, naukowe, prawne i administracyjne oraz przestrzeganie i rozwój praw człowieka i podstawowych wolności. Zasadniczo sprawy obrony narodowej nie należą do kompetencji Rady, jednak na mocy wspólnej decyzji podjętej w 1956 r. przez biura Zgromadzenia Konsultatywnego (Parlamentarnego) Rady Europy oraz Zgromadzenia Unii Zachodnioeuropejskiej, polityczne aspekty zagadnień obrony, uwzględniające również aspekty gospodarcze i socjalne, należą do kompetencji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy (ZPRE), podczas gdy w kompetencji Zgromadzenia Unii Zachodnioeuropejskiej do czerwca 2011 r. pozostawały kwestie militarne.

Obecnie Rada Europy liczy 47 członków zwyczajnych. Polska została przyjęta 26 listopada 1991 r. Ostatnim przyjętym krajem była Czarnogóra (2007 r.). Obok kategorii członków zwyczajnych, którzy mają prawo do reprezentacji we wszystkich organach organizacji, jak również prawo do tego, aby ich obywatele byli zatrudniani w Sekretariacie organizacji, statut przewiduje również kategorię członków stowarzyszonych, którzy mają reprezentację wyłącznie w Zgromadzeniu Parlamentarnym (obecnie ta kategoria nie jest reprezentowana) oraz status obserwatora – mają go obecnie 3 państwa – Izrael, Kanada i Meksyk. W 1989 r. Zgromadzenie Parlamentarne wprowadziło status specjalnego gościa, dający prawo do uczestnictwa, bez głosu stanowiącego w obradach Zgromadzenia Parlamentarnego. 16 września 1992 r. status gościa specjalnego uzyskała Białoruś. Został on zawieszony 13 stycznia 1997 r. W maju 2009 r. Zgromadzenie Parlamentarne ustanowiło także status „Partnera dla Demokracji”, przeznaczony dla państw graniczących z Europą, przechodzących demokratyczne zmiany i poszukujących wsparcia oraz ekspertyzy Rady Europy w tym zakresie. Do tej pory taki status uzyskały: Jordania, Maroko, Kirgistan oraz Palestyna.

W kwietniu 2014 r. Zgromadzenie ograniczyło w prawach delegację Federacji Rosyjskiej. Odebrano jej członkom prawo do głosowania, zajmowania stanowisk we wszelkich ciałach zarządczych Zgromadzenia oraz brania udziału w misjach obserwacyjnych wyborów, a delegacja rosyjska odmówiła dalszego angażowania się w prace ZPRE, zaprzestając od 2017 r. płacenia składek członkowskich do Rady Europy. W 2019 r. ZPRE zmieniło swój regulamin tak, aby nie można było nakładać na państwa członkowskie tak dotkliwych sankcji. Efektem tego był powrót do udziału w pracach Zgromadzenia delegacji Federacji Rosyjskiej.

Wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej są członkami Rady Europy. Zgromadzenie Parlamentarne wyraziło pogląd, że związek pomiędzy tymi organizacjami powinien

znaleźć odbicie w znowelizowanym art. 230 Traktatu Rzymskiego, tzn. członkostwo w Radzie miałyby być formalnym warunkiem przystąpienia do Unii.

Podstawowe organy Rady Europy:

Sekretarz Generalny Rady Europy – jest odpowiedzialny za bieżące funkcjonowanie tej organizacji. Jest depozytariuszem umów, na przykład Europejskiej konwencji praw człowieka. Jest jednym z trzech najważniejszych organów Rady Europy (obok Zgromadzenia Parlamentarnego i Komitetu Ministrów). W 2019 r. Zgromadzenie Parlamentarne wybrało na to stanowisko panią Mariję Pejčinović-Burić, była minister spraw zagranicznych i europejskich Republiki Chorwacji. Jej kadencja rozpoczęła się 18 września 2019 r. i potrwa pięć lat.

Komitet Ministrów – jedyny decyzyjny organ Rady działający w jej imieniu, składa się z ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich lub z ich przedstawicieli, którymi są szefowie misji przy Radzie – stali przedstawiciele tych państw. Ministrowie spraw zagranicznych spotykają się co najmniej dwa razy w roku. Stali przedstawiciele zbierają się regularnie, co najmniej dwa razy w miesiącu, na zebraniach roboczych, dla których przyjęto nazwę Komitetu Delegatów Ministrów. W Komitecie zasiadają ambasadorowie i stali przedstawiciele akredytowani przy Radzie Europy.

Kompetencje Komitetu, określone w Statucie, są następujące: uchwalanie konwencji i porozumień europejskich, które mogą się stać przedmiotem ratyfikacji; uchwalanie dyrektyw dla rządów państw członkowskich w celu realizacji wspólnej polityki w każdym z przedmiotów działania Rady; przyjmowanie nowych członków; rozpatrywanie rekomendacji pozostałych organów Rady; uchwalanie programu działalności oraz budżetu Rady.

Każdy z członków Komitetu dysponuje jednym głosem. Uchwały w sprawie przyjęcia nowych członków do Rady Europy wymagają większości 2/3 członków Komitetu. Do przyjęcia budżetu i regulaminu wewnętrznego wymagana jest również większość 2/3 głosujących. Obrady Komitetu są tajne.

W ramach Komitetu funkcjonują ciała pomocnicze, które przygotowują ważniejsze decyzje Komitetu Ministrów: konferencje ministrów, stałe komitety międzyrządowe, komitety międzyrządowe *ad hoc*, komitety ekspertów (przygotowywanie projektów konwencji i zaleceń).

Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (ZPRE) powołało poza organami wewnętrznymi, typowymi dla każdego ciała parlamentarnego (prezydium i komisjami), własne organy: Stałą Komisję oraz Komitet Mieszany. Stała Komisja zbiera się między sesjami, na żądanie jej przewodniczącego oraz przewodniczącego Zgromadzenia. Komitet Mieszany koordynuje działania Zgromadzenia i innych instytucji Rady.

Najmłodszym organem Rady Europy jest **Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych**, w skład którego wchodzi, w liczbie odpowiadającej liczbie przedstawicieli danego państwa członkowskiego w Zgromadzeniu Parlamentarnym, przedstawiciele samorządów terytorialnych, jak również, w tej samej liczbie, ich zastępcy.

Kongres zbiera się raz w roku. Kongres dzieli się na dwie izby: Izbę Władz Lokalnych i Izbę Regionów. Ciągłość prac zapewnia Stała Komisja, złożona z przedstawicieli wszystkich delegacji narodowych.

Kongres jest w szczególności propagatorem i „strażnikiem” powstałych wcześniej konwencji europejskich, m.in. Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego, Europejskiej Konwencji Ramowej o Współpracy Transgranicznej, Konwencji Ramowej o Ochronie Mniejszości Narodowych.

Fundamentalnym dokumentem Rady Europy w dziedzinie demokracji i praw człowieka jest przyjęta w 1950 r. Europejska

Konwencja Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, która weszła w życie w 1953 r. Mogą do niej przystąpić tylko państwa członkowskie RE. Na mocy konwencji ochronie podlegają prawa i wolności obywatelskie poprzez system kontroli, który do 1 listopada 1998 r. składał się z **Europejskiej Komisji Praw Człowieka i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka**.

1 listopada 1998 r. wszedł w życie Protokół 11 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka całkowicie reformujący dotychczasowy mechanizm kontroli jej przestrzegania. Zlikwidował on Europejską Komisję i Trybunał Praw Człowieka w dotychczasowym kształcie. Na ich miejsce powstał **Europejski Trybunał Praw Człowieka**. Jest on właściwy we wszystkich sprawach dotyczących interpretacji oraz stosowania Konwencji wniesionych na podstawie skarg indywidualnych lub międzypaństwowych. Jest też uprawniony do wydawania opinii doradczych na wniosek Komitetu Ministrów.

W skład Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) wchodzi tyłu sędziów, ilu jest członków Rady Europy – po jednym z każdego państwa członkowskiego. Obecnie w skład ETPC wchodzi 47 sędziów. Szwajcarię i Liechtenstein reprezentuje jeden sędzia. Sędziowie są wybierani przez Zgromadzenie Parlamentarne na 9 lat bez prawa ponownego wyboru.

Trybunał składa się z 5 Izb (Sekcji). Obraduje w składach (nazywanych izbami) jedno-, trzy-, siedmio- lub siedemnasto- (tzw. Wielka Izba) osobowych.

Trybunał przyjmuje skargi od każdej osoby, organizacji pozarządowej lub grupy osób, która uważa, że stała się ofiarą naruszenia przez jedno z państw-stron praw zagwarantowanych w Konwencji.

Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy wyrażało przekonanie o potrzebie przystąpienia Wspólnot Europejskich do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Parlament Europejski (organ Wspólnot) zajął podobne stanowisko. We wrześniu 1995 r. Zgromadzenie przyjęło szczegółową rezolucję w sprawie przystąpienia Unii do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Sekretariat Rady Europy składa się z Biura Obsługi Sekretarza Generalnego i jego zastępcy, Sekretariatu Rady Ministrów, Sekretariatu Zgromadzenia Parlamentarnego RE, Sekretariatu Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych, Biura Komisarza ds. Praw Człowieka oraz szeregu wyspecjalizowanych dyrekcji.

Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy również ma swojego Sekretarza Generalnego, odpowiedzialnego za kwestie administracyjne i organizacyjne. W lutym 2011 r. funkcję tę objął Polak – Wojciech Sawicki, były szef Kancelarii Senatu. Ponownie został wybrany 29 września 2015 r. na okres 5 lat od 1 lutego 2016 r.

www.coe.int

www.assembly.coe.int

Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (Sojusz Północnoatlantycki) – NATO

North Atlantic Treaty Organization – NATO

Organisation du Traité

de l'Atlantique Nord – OTAN

Siedziba: Bruksela

Sojusz Północnoatlantycki powstał 4 kwietnia 1949 r. na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego (zwanego też Traktatem Waszyngtońskim). Członkami założycielami były: Belgia, Dania, Francja (w 1966 r. wystąpiła ze struktur wojskowych, do których powróciła w kwietniu 2009 r.), Holandia, Islandia, Kanada, Luksemburg, Norwegia, Portugalia, USA, Wielka Brytania i Włochy. W 1952 r. do NATO przystąpiły: Grecja i Turcja, w 1955 r. – Republika Federalna Niemiec, w 1982 r. – Hiszpania (która do 1999 r. pozostawała poza jego strukturą wojskową). Podczas szczytu NATO w Madrycie 8 lipca 1997 r. Polska, Węgry i Czechy

zostały zaproszone do NATO, a 12 marca 1999 r. oficjalnie stały się jego pełnoprawnymi członkami. W marcu 2004 r. do sojuszu przystąpiły: Estonia, Łotwa, Litwa, Słowacja, Słowenia, Rumunia i Bułgaria. Państwa te od kilku lat współpracowały z NATO w ramach Partnerstwa dla Pokoju (*Partnership for Peace*) oraz Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego (*Euro-Atlantic Partnership Council* – EAPC). Od 1999 r. zostały też objęte Planem Działania na Rzecz Członkostwa (*Membership Action Plan* – MAP). Kolejnych rozszerzeń dokonano 1 kwietnia 2009 r., gdy do NATO przyjęte zostały Albania i Chorwacja, oraz 25 maja 2017 r. – Czarnogóra. Obecnie członkami sojuszu jest 29 państw.

Najwyższym organem NATO jest **Rada Północnoatlantycka** (*North Atlantic Council* – NAC). Jest ona jedynym organem Sojuszu, który wywodzi swoje uprawnienia bezpośrednio z Traktatu. W skład Rady wchodzi przedstawiciele (ambasadorzy) wszystkich państw członkowskich. Rada obraduje też na wyższych szczeblach, tj. ministrów spraw zagranicznych lub szefów państw. Decyzje Rady są podejmowane na zasadzie porozumienia. Rada powołała do życia około 200 komitetów i grup roboczych. Rada obraduje co tydzień na szczeblu ambasadorów, a dwa razy do roku na szczeblu ministrów. Obradom przewodniczy sekretarz generalny NATO. Obecnie (od 1 października 2014 r.) funkcję tę pełni Jens Stoltenberg.

Z Rosją, która mimo początkowych zapowiedzi wycofała się z zamiaru uczestnictwa w programie Partnerstwa dla Pokoju, Sekretarz Generalny NATO podpisał 27 maja 1997 r. w Paryżu „Akt założycielski w sprawie relacji, współpracy i wzajemnego bezpieczeństwa pomiędzy Federacją Rosyjską a NATO”, który ustanawia Stałą Wspólną Radę NATO-Rosja. Załamanie współpracy między NATO a Rosją nastąpiło w 1999 r. po rozpoczęciu nalotów na Jugosławię. Dodatkowo ochłodziła kontakty wojna w Czeczenii, chociaż wskutek stanowczego sprzeciwu Moskwy nie stała się ona przedmiotem dyskusji na posiedzeniach Wspólnej Rady. Przełom w stosunkach między Rosją a NATO

nastąpił we wrześniu 2001 r. po ataku terrorystycznym na USA. Roboczy szczyt szefów państw i rządów NATO i Rosji odbył się we Włoszech 28 maja 2002 r. Przyjęto porozumienie, w którym zrezygnowano z formuły „19+1”, zgodnie z którą Rosji przedstawiano wcześniej przygotowane stanowisko NATO, na rzecz współpracy w „20-tce”, co zapewniło Rosji uczestniczenie we wszystkich fazach działań. Kolejne zamrożenie stosunków nastąpiło z powodu konfliktu zbrojnego pomiędzy Gruzją a Osetią Południową. Współpraca w ramach powstałej w 2002 r. Rady NATO-Rosja zawieszona została w sierpniu 2008 r.

Ocieplenie stosunków, ogłoszone w deklaracji końcowej spotkania Rady NATO-Rosja w Lizbonie, nastąpiło pod koniec 2010 r. Wyrazem współpracy miał być wspólny plan działania na rzecz zwalczania terroryzmu podpisany w kwietniu 2011 r. Pierwszego kwietnia 2014 r. ministrowie spraw zagranicznych NATO w następstwie aneksji Krymu przez Rosję zdecydowali o zawieszeniu działania Rady NATO-Rosja.

Działalność NATO wspierana jest przez szereg instytucji międzyrządowych i pozarządowych. Najważniejszą z nich jest Zgromadzenie Parlamentarne NATO (dawniej: Zgromadzenie Północnoatlantyckie) skupiające członków parlamentów wszystkich państw Sojuszu. Zgromadzenie jest niezależne od NATO, służy jednak jako ogniwo łączące instytucje Paktu z parlamentami państw członkowskich.

Na szczycie NATO w lipcu 2016 r. w Warszawie zdecydowano o utworzeniu na fłance wschodniej sojuszu wielonarodowych batalionowych grup bojowych. W ramach wysuniętej obecności NATO (*Enhanced Forward Presence* – EFP) na Łotwie stacjonuje 175 polskich żołnierzy. Natomiast w ramach tzw. dostosowanej wysuniętej obecności NATO (*Tailored Forward Presence* – TFP) do Rumunii skierowano polski kontyngent wojskowy, który dołączył do składu Wielonarodowej Brygady Południe-Wschód.

Polscy żołnierze kilkakrotnie brali udział w misjach zabezpieczających przestrzeń powietrzną państw bałtyckich. Polskie Kontyngenty Wojskowe Orlik działały w ramach operacji *Baltic Air Policing*. Ostatnia zmiana Orlik 8 zakończyła pięciomiesięczną misję w bazie Szawlach na Litwie 1 maja 2019 roku.

www.nato.int

www.nato-pa.int

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

*Organization for Security
and Co-operation in Europe (OSCE)
Organisation pour la Sécurité
et la Coopération en Europe (OSCE)*

Siedziba: Wiedeń

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (do 31 grudnia 1994 r. Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – KBWE) w latach 1975–1992 funkcjonowała jako międzynarodowe forum dialogu i negocjacji pomiędzy Wschodem a Zachodem. Zgodnie z rozdziałem VIII Karty Narodów Zjednoczonych głównym celem OBWE jest wczesne ostrzeżenie, zapobieganie konfliktom oraz rozwiązywanie kryzysów w Europie. OBWE organizuje liczne misje terenowe, dotąd m.in. w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Chorwacji, Czarnogórze, Estonii, Łotwie, Gruzji, Mołdawii, Armenii, Azerbejdżanie, Tadżykistanie, Kosowie, a także na Ukrainie. Nie ma statutu. Zmieniła swoją nazwę 1 stycznia 1995 r. na podstawie decyzji państw członkowskich, uczestniczących w szczycie w Budapeszcie w grudniu 1994 r. Odgrywa istotną rolę w działaniach na rzecz bezpieczeństwa w Europie,

współpracując ściśle z wieloma organizacjami międzynarodowymi oraz pozarządowymi.

Charakter i działalność OBWE określają liczne dokumenty, z których najważniejsze zostały przyjęte przez szefów państw lub rządów państw uczestników OBWE. Są to m.in.: Akt Końcowy KBWE (Helsinki 1975), Paryska Karta Nowej Europy (1990), Dokument Helsiński (1992), Dokument Budapeszteński (1994) oraz dokumenty końcowe spotkań przeglądowych. W OBWE jest obecnie 57 państw członkowskich z Europy, Azji Środkowej i Ameryki Północnej.

Na podstawie Paryskiej Karty Nowej Europy w 1991 r. zostało powołane Zgromadzenie Parlamentarne OBWE.

Organy decyzyjne OBWE:

Szczyt OBWE (*Summit*) – okresowe Spotkania Szefów Państw lub Rządów państw uczestniczących w OBWE. Podczas spotkań określone są strategiczne priorytety OBWE. Ostatnie takie spotkanie (szczyt) odbyło się w stolicy Kazachstanu, Astanie w dniach 1–2 grudnia 2010 r.

Rada Ministerialna (*Ministerial Council*) – dawniej Rada KBWE, składająca się z ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich; w latach, gdy nie odbywa się szczyt, jest głównym organem decyzyjnym i zarządzającym OBWE. Zwoływana raz w roku, zajmuje się sprawami o długofalowym i kluczowym znaczeniu oraz podejmuje decyzje wytyczające kierunki działań OBWE. Decyduje także o tym, które państwa uczestniczące będą kierowały pracami OBWE w kolejnych latach.

Stała Rada (*Permanent Council*) – odpowiada za bieżącą działalność OBWE, jest organem regularnych konsultacji politycznych i podejmowania decyzji. Tworzą ją ambasadorowie państw uczestniczących, którzy spotykają się na cotygodniowych posiedzeniach w Wiedniu. Pracami kieruje ambasador

kraju sprawującego przewodnictwo Organizacji w danym roku. W razie potrzeby może być również zwołana *ad hoc*.

Forum Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa (*Forum for Security Co-operation – FCS*) – organ autonomiczny OBWE, niepodporządkowany Stałej Radzie. W ramach cotygodniowych spotkań Forum prowadzone są negocjacje i konsultacje na temat polityczno-militarnych środków mających na celu wzmocnienie bezpieczeństwa, zaufania i stabilności w Europie.

Przewodniczący (*OSCE Chairperson-in-Office*) – wybierany jest na okres roku; koordynuje proces podejmowania decyzji. Funkcję tę pełni każdorazowo szef dyplomacji danego państwa (w 2019 r. jest to minister spraw zagranicznych Słowacji Miroslav Lajčák). Urzędujący przewodniczący jest wspomagany przez swojego poprzednika i następcę (razem tworzą tzw. Trojkę OBWE), a także przez „osobistych przedstawicieli”, którym przewodniczący udziela odpowiedniego mandatu w określonych sprawach.

Zgromadzenie Parlamentarne OBWE (*OSCE Parliamentary Assembly*) – powstało w 1991 r., uzupełniając płaszczyznę dialogu pomiędzy państwami o wymiar parlamentarny. Członkami Zgromadzenia są parlamentarzyści z państw uczestniczących, wyznaczeni przez swoje parlamenty narodowe do stałych delegacji do ZP OBWE. Zadania Zgromadzenia to m.in.: ocena realizacji celów OBWE, do których należy umacnianie bezpieczeństwa i współpracy na obszarze działania w trzech wymiarach bezpieczeństwa: polityczno-wojskowym, gospodarczo-ekologicznym i ludzkim, debata nad sprawami podnoszonymi w czasie spotkań Rady Ministerialnej oraz w czasie szczytów szefów państw lub rządów, rozwijanie i wspieranie mechanizmów służących zapobieganiu i rozwiązywaniu konfliktów, wspieranie procesu umacniania i konsolidacji demokratycznych instytucji w państwach uczestniczących w OBWE, przyczynianie się do rozwoju struktur instytucjonalnych OBWE, a także rozwoju stosunków i współpracy pomiędzy

instytucjami OBWE. Jedną z istotnych form działania ZP OBWE jest udział jej członków w międzynarodowych misjach obserwacji wyborów (w tym zakresie współpracuje z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka – *Office for Democratic Institutions and Human Rights* – ODIHR). Efektem jego prac są rezolucje i rekomendacje dla prac innych instytucji OBWE.

Struktury wykonawcze OBWE:

Sekretarz Generalny (*Secretary General*) – jest najwyższym urzędnikiem OBWE i kieruje pracą Sekretariatu OBWE. Powołuje go Rada Ministerialna na trzyletnią kadencję. Jego biuro znajduje się w Wiedniu. Do jego obowiązków należy administracyjne zarządzanie strukturami i operacjami Organizacji. Sekretarzem Generalnym jest obecnie Szwajcar Thomas Greminger.

Sekretariat OBWE – ma siedzibę w Wiedniu. W skład sekretariatu wchodzi m.in.: Wydział ds. Walki z Terroryzmem, Centrum Zapobiegania Konfliktom (*Conflict Prevention Centre* – CPC), Biuro Specjalnego Przedstawiciela OBWE ds. zwalczania handlu ludźmi, Wydział ds. Policji, Wydział ds. zagrożeń ponadnarodowych.

Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (*Office for Democratic Institutions and Human Rights* – ODIHR) – główna instytucja OBWE ds. wymiaru ludzkiego. Ma siedzibę w Warszawie. Zajmuje się promowaniem praw człowieka, demokracji i rządów prawa. Organizuje coroczne dwutygodniowe Spotkanie Przeglądowe Wymiaru Ludzkiego (*Human Dimension Implementation Meeting* – HDIM) w Warszawie oraz seminaria eksperckie. Zapewnia ekspertyzy i szkolenia dotyczące zagadnień konstytucyjnych i prawnych. Organizuje z ramienia OBWE obserwację wyborów w państwach uczestniczących (wypracowało szereg standardów

w zakresie metodologii obserwacji wyborów). W ostatnich latach działalność ODIHR rozszerzyła się znacząco na zagadnienia dotyczące zwalczania nietolerancji i dyskryminacji, walki z handlem ludźmi. Obecnym dyrektorem Biura jest Islandka Ingibjörg Sólrún Gísladóttir, która swoją kadencję rozpoczęła w lipcu 2017 r.

Przedstawiciel ds. Wolności Mediów (*Representative on Freedom of the Media*) – agenda OBWE założona w 1997 r. Biuro Reprezentanta znajduje się w Wiedniu. Zajmuje się sprawami związanymi z przestrzeganiem standardów międzynarodowych w zakresie wolności środków masowego przekazu w państwach OBWE. W okresowych sprawozdaniach przedstawianych Stałej Radzie OBWE zwraca uwagę na niepokojące zjawiska w poszczególnych państwach. Zwraca się również bezpośrednio do władz danego państwa z prośbą o wyjaśnienie konkretnej sytuacji (np. nadużywanie przez władze państwowe przepisów o zniesławieniu, wprowadzanie zmian w ustawodawstwie dotyczącym mediów niezgodnych ze standardami demokratycznymi). Obecnie funkcję Przedstawiciela OBWE ds. Wolności Mediów pełni pan Harlem Désir z Francji.

Wysoki Komisarz OBWE ds. Mniejszości Narodowych (*High Commissioner on National Minorities*) – ma siedzibę w Hadze, powoływany jest przez Radę Ministerialną. Wysoki Komisarz zajmuje się monitorowaniem sytuacji w państwach Organizacji i wczesnym ostrzeganiem o pojawiających się zagrożeniach dla stabilności na obszarze OBWE o podłożu narodowościowym. Mandat Komisarza obejmuje tzw. cichą dyplomację (*silent diplomacy*), tj. działania niepubliczne zmierzające do redukcji napięć, w tym prawo do mediacji między stronami sporu/konfliktu. Od lipca 2017 r. funkcję Wysokiego Komisarza sprawuje Włoch Lamberto Zannier.

Organy związane z OBWE:

Trybunał Koncyliacji i Arbitrażu (*Court of Conciliation and Arbitration*) – powstał w 1992 r. w celu rozwiązywania sporów pomiędzy państwami OBWE, które są stronami Konwencji. Siedzibą Trybunału jest Genewa. Do tej pory do Trybunału nie została skierowana żadna sprawa.

Wspólna Grupa Konsultacyjna (*Joint Consultative Group*) – utworzona w 1990 r. w celu czuwania nad wykonaniem postanowień traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych. W skład Grupy wchodzi 30 państw, jej spotkania odbywają się w Wiedniu.

Komisja Konsultacyjna ds. Traktatu o Otwartych Przestworzach (*Open Skies Consultative Commission – OSCC*) – składa się z przedstawicieli 34 państw-stron Traktatu o Otwartych Przestworzach.

W instytucjach OBWE zatrudnionych jest blisko 550 urzędników, około 2300 osób sprawuje funkcje pomocnicze, głównie w krajach członkowskich. Budżet organizacji wzrósł z 21 mln euro w 1994 r. do 141,1 mln euro w roku 2015, z czego dużą część pochłaniają misje terenowe.

Przewodnictwo OBWE w 2019 r. sprawuje Słowacja, a w 2020 r. Albania.

www.osce.org

www.oscepa.org

Inicjatywa Środkowoeuropejska *Central European Initiative*

Siedziba: Triest

Początki Inicjatywy Środkowoeuropejskiej (IŚE) sięgają 1989 r., kiedy to w Budapeszcie przedstawiciele Austrii, Jugosławii, Węgier i Włoch utworzyli Quadragonale. Po przyjęciu

Czechosłowacji powstało Pentagonale, zaś po przystąpieniu Polski w 1991 r. – Heksagonale. Zmiany w składzie grupy nastąpiły w związku z rozpadem Jugosławii i podziałem Czechosłowacji. W połowie 1992 r. pełne członkostwo przyznano Bośni i Hercegowinie, Chorwacji i Słowenii oraz przyjęto nową nazwę – Inicjatywa Środkowoeuropejska. Obecnie organizacja skupia 17 państw: Albanie, Białoruś, Bośnię i Hercegowinę, Bułgarię, Chorwację, Czarnogórę, Czechy, Macedonię, Mołdawię, Polskę (od 1991 r.), Rumunię, Serbię, Słowację, Słowenię, Ukrainę, Węgry i Włochy.

W 2019 r. IŚE przewodniczą Włochy. W 2020 r. przewodnictwo w IŚE obejmie Czarnogóra.

Zadaniem tego ugrupowania jest wspieranie procesu integracji europejskiej i euroatlantyckiej. Główną inspiracją do powstania IŚE na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych było umożliwienie młodym demokracjom z Europy Środkowej i Wschodniej zbliżenia do wolnego świata, umocnienie ich kruchych systemów politycznych, woli budowania państwa prawa i gospodarki wolnorynkowej. Celem IŚE było pełniejsze przygotowanie tych państw do europejskich procesów integracyjnych. Duże znaczenie w procesie tworzenia miały obawy Włoch przed zdominowaniem regionu przez nowe państwo, jakim były zjednoczone Niemcy. Cele organizacji zostały sformułowane w Dokumencie Politycznym przyjętym 1 sierpnia 1990 r. w Wenecji. Określił on IŚE jako nową formę współpracy w Europie, która wnosić będzie wkład w dzieło europejskiego bezpieczeństwa i stabilizacji w okresie transformacji systemowej w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Współpraca regionalna miała ułatwić harmonijne kontakty pomiędzy krajami postkomunistycznymi a zachodnioeuropejskimi, przyspieszając poznawanie zachodnioeuropejskich norm w wielu dziedzinach życia. To zaś w perspektywie miało ułatwić przyszłe procesy integracyjne. Od 2002 r. akcent przesuwa się na współpracę o wymiarze

praktycznym w formie różnego rodzaju wielostronnych projektów współpracy polegających na promowaniu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, rozwijaniu spójności makroregionów, także poprzez dążenie do ustanowienia praktycznej i instytucjonalnej współpracy z UE/Komisją Europejską. Inicjatywa Środkowoeuropejska od kilku lat w sposób coraz bardziej zdecydowany zmienia także swój profil na ugrupowanie o charakterze gospodarczym, koncentrującym się na stymulowaniu procesów zbliżenia społeczno-ekonomicznego, z pewnymi działaniami wspierającymi kontakty społeczne, kulturę i naukę.

Głównymi organami IŚE są **spotkania szefów rządów** (raz do roku – jesienią; ostatnie odbyło się w dniach 3–4 grudnia 2018 r. w Zagrzebiu) oraz spotkania Ministrów Spraw Zagranicznych (ostatnie – 12 czerwca 2019 r. w Trieście). Kolejne spotkanie szefów rządów odbędzie się prawdopodobnie w listopadzie br. w Rzymie.

Bieżącą koordynacją prac zajmuje się Komitet Krajowych Koordynatorów IŚE, w skład którego wchodzi przedstawiciele MSZ wszystkich państw członkowskich.

IŚE utrzymuje robocze kontakty z innymi strukturami współpracy regionalnej głównie Europy Płd.-Wsch., m.in. Radą Współpracy Regionalnej (*Regional Cooperation Council – RCC*) i Organizacją Czarnomorskiej Współpracy Gospodarczej (*Organisation of the Black Sea Economic Cooperation – BSEC*). Ich celem jest bieżąca wymiana informacji i w pewnym stopniu koordynacja (np. terminów ważniejszych spotkań lub uruchamianych projektów). Odnotować należy ponadto organizowane nieregularne robocze spotkania w Brukseli Sekretariatu Wykonawczego IŚE z przedstawicielami Komisji Europejskiej, służące głównie prezentacji działań IŚE i dyskusji na temat potencjalnych wspólnych obszarów zainteresowania. Sekretariat IŚE poszukuje możliwości udziału IŚE w różnych projektach unijnych.

Polska jest członkiem ugrupowania od 1991 r. Przewodniczyła IŚE w 1995 r. oraz w 2003 r. We współpracę w ramach IŚE ze

strony Polski zaangażowane są m.in. urzędy i instytucje rządowe, Sejm i Senat (przedstawiciele obu izb uczestniczą w pracach Zgromadzenia Parlamentarnego IŚE), a także uczelnie wyższe. Polska zainicjowała w ramach IŚE współpracę młodzieży w formule „Forum Młodzieży”, a także była pierwszym organizatorem Forum Dziennikarzy IŚE. W 2013 r. wznowiono współpracę tzw. wymiaru biznesowego (izby gospodarcze i handlowe).

W 2018 r. IŚE opuściła Austria, uznając misję tego ugrupowania za wyczerpaną wobec zmian, jakie zaszły w regionie od czasu powołania Inicjatywy. Decyzję o rezygnacji z członkostwa przedstawiciele rządu Austrii argumentowali także potrzebą zracjonalizowania, m.in. pod względem finansowym, zaangażowania Austrii w różnych instytucjach i organizacjach międzynarodowych.

Organami pomocniczymi IŚE są:

Sekretariat Wykonawczy z siedzibą w Trieście (Włochy), którym kieruje Sekretarz Generalny Roberto Antonione z Włoch, oraz Sekretariat IŚE ds. Projektów przy Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju (współpraca IŚE–EBOiR nawiązana została w 1991 r.

Od 2004 r. w ramach IŚE funkcjonują ponadto:

- 1) Program Wymiany Doświadczeń (*Know-how Exchange Programme* – KEP) – to instrument dwustronnej pomocy technicznej. Program służy promocji i wspieraniu wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk między państwami IŚE należącymi do UE a nieunijnymi krajami członkowskimi.
- 2) Sieć Uniwersytetów IŚE (*CEI University Network* – *CEIUni-Net*). Kartę Założycielską Sieci Uniwersytetów IŚE przyjęto

na Szczycie Premierów państw IŚE w listopadzie 2003 r. w Warszawie. W ramach tej sieci (z Polski UAM – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) realizowane są wspólne programy współpracy, m.in. studia magisterskie, wymiana nauczycieli akademickich i studentów, specjalistyczne seminaria czy szkolenia itp. Sieć finansowana jest przez stronę włoską. Sekretariat Wykonawczy IŚE podejmuje starania, aby pozyskać środki unijne na rozwój tej współpracy.

- 3) Wydział ds. projektów UE (tzw. Sekretariat IŚE ds. Projektów UE) – komórka Sekretariatu Wykonawczego IŚE w Trieście, której zadaniem jest poszukiwanie wielostronnych projektów unijnych, do których IŚE mogłaby się włączyć lub których mogłaby być inicjatorem.
- 4) Sieć Współpracy Naukowej i Technologicznej IŚE (*CEI Science and Technology Network*). Zadaniem sieci jest ułatwienie kontaktów między ośrodkami naukowymi państw członkowskich i w miarę możliwości realizowanie wspólnych projektów.

Inicjatywa Środkowoeuropejska od 2002 r. dysponuje także tzw. **Funduszem Współpracy** (*CEI Co-operation Fund*). Jego budżet wynosi ok. 380 tys. euro i pochodzi z obowiązkowych składek państw członkowskich. Służy on dofinansowywaniu tzw. miękkich projektów (np. seminaria, konferencje, specjalistyczne szkolenia, spotkania ekspertów, imprezy kulturalne itp.).

www.cei.int

Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego (KPMB)

Baltic Sea Parliamentary Conference – BSPC

Siedziba: brak

Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego (KPMB) została powołana w 1991 r. w Helsinkach jako forum dialogu politycznego między parlamentarzystami z Regionu Morza Bałtyckiego. Misją KPMB jest podnoszenie świadomości i budowanie opinii w zakresie bieżących zagadnień politycznych oraz spraw istotnych dla Regionu Morza Bałtyckiego, promowanie i pobudzanie różnych inicjatyw i wysiłków w zakresie wspierania zrównoważonego rozwoju ekologicznego, społecznego i ekonomicznego Regionu Morza Bałtyckiego oraz uwidacznianie znaczenia Regionu Morza Bałtyckiego i dotyczących go zagadnień w szerszym europejskim kontekście.

KPMB inicjuje polityczne działania w regionie i nadaje im kierunek. Wspiera i wzmacnia demokratyczne instytucje w państwach uczestniczących, usprawnia dialog między rządami, parlamentami i społeczeństwem obywatelskim, wzmacnia wspólną tożsamość Regionu Morza Bałtyckiego dzięki współpracy parlamentów krajowych i regionalnych.

KPMB może rozpatrywać wszystkie sprawy szczególnie interesujące i mające znaczenie dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz może, w razie potrzeby, wydawać opinie na temat tych zagadnień.

W skład KPMB wchodzi 11 parlamentów krajowych: Danii, Finlandii, Niemiec, Norwegii, Polski, Rosji, Szwecji, Estonii, Islandii, Łotwy i Litwy; 11 parlamentów regionalnych: Bremy, Wysp Owczych, Grenlandii, Hamburga, Obwodu Kaliningradzkiego, Karelii, Obwodu Leningradzkiego, Meklemburgii – Pomorza Przedniego, Petersburga, Szlezwiku-Holsztyna, Wysp Alandzkich; 4 zgromadzeń parlamentarnych:

Zgromadzenia Bałtyckiego, Rady Nordyckiej, Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, Zgromadzenia Parlamentarnego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Parlamentu Europejskiego.

KPMB spotyka się raz do roku na przełomie sierpnia i września na obradach plenarnych. Pomiędzy konferencjami plenarnymi najwyższym organem decyzyjnym jest Komisja Stała. Ponadto odbywają się spotkania grup roboczych. Działalność organizacji jest finansowana ze składek jej członków. Konferencja posiada swój stały sekretariat. Językiem roboczym podczas obrad jest język angielski. Niektóre ze spotkań tłumaczone są na język rosyjski.

www.bspc.net

Rada Bałtycka (*Baltic Council*) – przymierze polityczne Estonii, Litwy i Łotwy zawarte w 1990 r., mające na celu koordynację polityki zagranicznej. Głównym zadaniem Rady Bałtyckiej jest monitorowanie współpracy państw bałtyckich zarówno na poziomie ustawodawczym, jak i wykonawczym oraz zapewnienie monitorowania podjętych decyzji.

Rada Bałtycka wykształciła organy wewnętrzne, którymi są: Bałtycka Rada Prezydentów, Bałtycka Rada Ministrów i Zgromadzenie Bałtyckie, skupiające parlamentarzystów.

Ten sam kraj sprawuje prezydencję w obu organizacjach przez rok, umożliwiając w ten sposób Zgromadzeniu Bałtyckiemu i Bałtyckiej Radzie Ministrów skuteczniejszą identyfikację wspólnych priorytetów i zadań oraz skuteczniejszą koordynację pracy ich jednostek organizacyjnych.

Zgromadzenie Bałtyckie (*Baltic Assembly*) – jest organizacją międzynarodową ustanowioną w celu promowania współpracy między parlamentami Republiki Estońskiej, Republiki Łotewskiej i Republiki Litewskiej. Zgromadzenie Bałtyckie składa się z członków trzech delegacji – 12–16 parlamentarzystów z każdego

państwa członkowskiego, mianowanych zgodnie z zasadą proporcjonalnej reprezentacji politycznej w każdym parlamencie narodowym. Dokumenty przyjęte przez Sesję Zgromadzenia Bałtyckiego mogą zostać przedłożone Bałtyckiej Radzie Ministrów, zapewniając bezpośredni związek z władzą wykonawczą państw bałtyckich. Posiada stały sekretariat w Rydze.

HELCOM – Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku, znana również jako Komisja Helsińska lub HELCOM – organizacja międzynarodowa proklamowana przez tzw. konwencję helsińską z 1974 r. jako jej organ wykonawczy. Jej zadaniem jest monitorowanie oraz ochrona środowiska naturalnego Morza Bałtyckiego. HELCOM jest również organem koordynującym, ustalającym wielostronne działania w przypadku poważnych incydentów morskich. Członkami HELCOM są: Dania, Estonia, Unia Europejska, Finlandia, Niemcy, Łotwa, Litwa, Polska, Rosja i Szwecja.

Rada Państw Morza Bałtyckiego (RPMB) została powołana w Kopenhadze 6 marca 1992 r. przez ministrów spraw zagranicznych Danii, Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Polski, Rosji i Szwecji, z udziałem przedstawiciela Komisji Europejskiej. W 1995 r. do grona członków dołączyła Islandia. Zgodnie z Deklaracją Kopenhaską, celem RPMB jest popieranie nowych idei związanych ze współpracą w regionie, przy zachowaniu bliskich stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi. Status obserwatora w Radzie mają Francja, Włochy, Ukraina, Wielka Brytania, Holandia i USA. Status specjalnego członka mają organizacje, m.in. Związek Miast Bałtyckich, Bałtycka Współpraca Subregionalna i OECD. W 1998 r. powołano stały Sekretariat RPMB z siedzibą w Sztokholmie, finansowany ze składek członkowskich państw RPMB.

Celem RPMB jest współpraca obejmująca wspieranie demokratycznego rozwoju państw Morza Bałtyckiego, zapewnienie rozwoju gospodarczego tych państw, ochronę zdrowia, ochronę środowiska naturalnego i działania w zakresie energetyki, jak również transport i łączność, kulturę, edukację, turystykę i wymianę informacji.

Najwyższym organem RPMB jest coroczna Sesja Ministerialna z udziałem ministrów spraw zagranicznych i przedstawiciela Komisji Europejskiej, zwoływana w kraju sprawującym w danym roku przewodnictwo Rady. Przewodniczy jej minister spraw zagranicznych tego kraju. Polska sprawowała przewodnictwo dwukrotnie, w latach 1994/1995 oraz 2004/2005. Od 1996 r. co dwa lata spotykają się przywódcy państw członkowskich RPMB. Rokrocznie natomiast odbywają się spotkania z udziałem przedstawicieli Rady Państw Morza Bałtyckiego oraz organizacji związanych z Morzem Bałtyckim, będącymi partnerami strategicznymi Rady Państw Morza Bałtyckiego. Drugim organem jest Komitet Wyższych Urzędników, który koordynuje prace Rady między sesjami. Komitet na bieżąco omawia problemy związane ze współpracą w ramach RPMB i przygotowuje sesje ministerialne.

Prace RPMB wspierają grupy eksperckie, np. ds. Bezpieczeństwa Nuklearnego i Jądrowego, ds. Zrównoważonego Rozwoju – Bałtyk 21, ds. Polityki Morskiej, ds. Współpracy na rzecz Dzieci Zagrożonych, ds. Młodzieży i Grupa Zadaniowa ds. Zwalczania Handlu Ludźmi.

1 lipca 2015 r. przewodnictwo objęła Polska. Trzy główne priorytety polskiej prezydencji to zrównoważony rozwój, w tym adaptacja do zmian klimatu, kultura jako narzędzie stymulujące rozwój społeczny i gospodarczy oraz ochrona ludności w regionie Morza Bałtyckiego.

Siedziba: Sztokholm
www.cbss.st

Rada Nordycka (RN),
Nordycka Rada Ministrów (NRM)
Nordic Council, Nordic Council of Ministers

Siedziba: Sekretariat RN: Sztokholm
Sekretariat NRM: Kopenhaga

Rada Nordycka jest wyjątkową organizacją, nie została bowiem utworzona na mocy umowy międzynarodowej (statutu), jak inne organizacje międzynarodowe, ale przez parlamenty krajów skandynawskich, które uchwały powołanie jej do życia. Powstała w 1952 r. jako forum współpracy parlamentarnej Danii, Islandii, Norwegii, Szwecji, Grenlandii, Wysp Alandzkich i Wysp Owczych. W 1955 r. do Rady przyłączyła się Finlandia. W Traktacie Helsińskim z 1962 r. państwa nordyckie zobowiązały się do rozwijania współpracy w dziedzinie prawa, kultury i nauki, w płaszczyźnie socjalnej, gospodarczej i ochrony środowiska. W celu promocji współpracy w poszczególnych dziedzinach zawarte zostały porozumienia szczegółowe: umowa ustanawiająca wspólny rynek pracy (1954 r.), umowa w sprawie unii paszportowej (1954 r.), umowa kulturalna (1972 r.), konwencja o ochronie środowiska (1974 r.), konwencja o językach (1981 r.) oraz konwencja socjalna (1991 r.).

Prace Rady Nordyckiej wspomaga Sekretariat z siedzibą w Sztokholmie. Decyzje podjęte jednomyślnie są obowiązujące dla rządów państw członkowskich.

Rada Nordycka jest forum doradczym i konsultacyjnym. Współpraca w ramach Rady dotyczy wszystkich dziedzin życia poza polityką zagraniczną i obronnością. Jej celem jest rozwijanie współpracy pomiędzy parlamentami i rządami państw skandynawskich. Rada ma prawo inicjatywy oraz wydaje zalecenia i opinie dla rządów lub Nordyckiej Rady Ministrów.

W skład Rady Nordyckiej wchodzi 87 delegatów parlamentów i 80 przedstawicieli rządów państw nordyckich i terytoriów

autonomicznych. Ci pierwsi wybierani są poprzez same parlamenty spośród ich członków. Dania ma 16 przedstawicieli, Finlandia – 18, Islandia – 7, Norwegia i Szwecja – po 20, Wyspy Owcze, Grenlandia i Wyspy Alandzkie – po 2. Delegaci do RN zasiadają w porządku alfabetycznym według nazwisk, każdy posiada mandat wolny i dysponuje jednym głosem. Na forum Rady Nordyckiej mają prawo zabierania głosu także przedstawiciele ludności autochtonicznej regionów północnych (Laponii), ale bez prawa udziału w głosowaniu.

Nordycka Rada Ministrów, jako forum regularnej współpracy na szczeblu rządowym, została powołana w 1971 r. Rada Nordycka i Nordycka Rada Ministrów dbają o utrzymanie spójności regionu.

Rada Nordycka i Nordycka Rada Ministrów są głównymi organami koordynującymi współpracę regionalną państw nordyckich. Zakres ich działania to właściwie wszystkie aspekty polityki wewnętrznej państw nordyckich oraz współpraca z regionami przyległymi i z Unią Europejską. Celem RN i NRM jest poszukiwanie przez suwerenne państwa wspólnych rozwiązań, które przynoszą korzyści wszystkim stronom na forum międzynarodowym. Nordycka Rada Ministrów podejmuje decyzje w sprawach budżetu oraz wyznacza kierunki współpracy w polityce wewnętrznej państw nordyckich.

Zgromadzenie Plenarne Rady Nordyckiej składa się z przedstawicieli parlamentów krajowych oraz przedstawicieli rządów, którzy jednak nie mają prawa głosowania. Jest najwyższym ciałem decyzyjnym Rady. Sesje zwyczajne Zgromadzenia Plenarnego RN odbywają się raz w roku w parlamentach poszczególnych krajów. Pomiędzy sesjami Zgromadzenia Plenarnego najwyższym ciałem decyzyjnym jest 11-osobowe Prezydium Rady Nordyckiej. Prezydium przygotowuje raport roczny dla Zgromadzenia, a także przyjmuje budżet. W dniu 12 września 2013 r. delegacja prezydium Rady Nordyckiej z przewodniczącą Marit Nybakk na czele po raz pierwszy odwiedziła Warszawę i odbyła spotkania z polskimi parlamentarzystami.

www.norden.org

Unia Europejska (UE) *European Union (EU)* *Union Européenne (UE)*

Organizacja międzynarodowa posiadająca osobowość prawną, która przejęła instytucje i dorobek Wspólnoty Europejskiej. Organizację Unii Europejskiej regulują, zmienione Traktatem z Lizbony, Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Unia Europejska działa przez swoje organy, wśród których podstawowe znaczenie mają instytucje UE.

Instytucje Unii Europejskiej:

Parlament Europejski (PE) (*European Parliament*) – pełni (wraz z Radą UE) funkcję prawodawczą i budżetową oraz sprawuje nadzór nad Komisją Europejską i zatwierdza jej przewodniczącego. Jest on wybierany na okres 5 lat w wyborach powszechnych i bezpośrednich. Posłowie do PE reprezentują obywateli i zasiadają w parlamencie nie według kraju pochodzenia, lecz według przynależności politycznej (grupy polityczne). Liczba eurodeputowanych nie może przekroczyć 750 posłów, nie licząc przewodniczącego. Ostatnie wybory do Parlamentu Europejskiego odbyły się w maju 2019 r. Obecnie Parlament Europejski liczy 751 posłów, w tym 51 z Polski.

Po wyjściu Wielkiej Brytanii z UE brytyjscy posłowie opuszczają PE. Część mandatów, które zostaną wówczas zwolnione, została już rozdysponowana pomiędzy państwa członkowskie. Po opuszczeniu UE przez Wielką Brytanię Parlament Europejski będzie liczył 705 posłów, w tym 52 z Polski. Dodatkowy poseł z Polski został już wybrany w ostatnich wyborach w maju 2019 r. Na mocy ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o zasadach ustalenia kolejności obsadzania mandatów posłów do Parlamentu Europejskiego

wyberanych w Rzeczypospolitej Polskiej na kadencję 2019–2024 (Dz.U. 2019 poz. 708) wykonywanie mandatu przez dodatkowego posła zostało zawieszono do czasu wyjścia Wielkiej Brytanii z UE.

Rada Europejska (*European Council*) – wyznacza ogólne kierunki polityki i priorytety UE. W jej skład wchodzi szefowie państw lub rządów państw członkowskich, jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji Europejskiej. W jej pracach uczestniczy także wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. Rada Europejska nie ma uprawnień do uchwalania aktów prawnych. Zbiera się dwa razy w ciągu półrocza. Rada Europejska wybiera swojego przewodniczącego na okres dwóch i pół roku, sama nie jest organem kadencyjnym.

Rada Unii Europejskiej (*Council of the European Union*) – do jej kompetencji należy stanowienie prawa (wspólnie z Parlamentem Europejskim) i koordynacja polityk w poszczególnych obszarach. Jest organem międzyrządowym, a jej członkowie reprezentują interesy swoich państw i działają zgodnie z instrukcjami swoich rządów. Skład Rady nie jest stały. Działa ona w różnych formacjach, w ramach których państwa członkowskie są reprezentowane przez różnych ministrów. Decyzje Rady są przygotowywane przez Komitet Stałych Przedstawicieli rządów państw członkowskich – **COREPER**. Jest on organem pomocniczym Rady i składa się z ambasadorów – stałych przedstawicieli państw członkowskich przy UE (**COREPER II**) lub ich zastępców (**COREPER I**). Przewodnictwo w Radzie UE (prezydencję) sprawują rotacyjnie państwa członkowskie. Traktat z Lizbony wprowadził 18-miesięczną prezydencję zbiorową (tzw. **trio**), w trakcie której 3 państwa kolejno przewodniczą przez okres 6 miesięcy poszczególnym składom Rady, z wyłączeniem Rady ds. Zagranicznych, której przewodzi wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. Rada podejmuje większość decyzji większością kwalifikowaną. Wówczas głosy liczone są zgodnie z tzw. zasadą podwójnej większości. Oznacza to, że „za”

musi być 55% głosujących państw, reprezentujących 65% ludności UE. Mniejszość blokująca stanowi co najmniej cztery państwa reprezentujące co najmniej 35% ludności UE. Decyzja Rady nie może w związku z tym zostać zablokowana przez pojedyncze duże państwo. Większością kwalifikowaną podejmowane jest ok. 80% decyzji legislacyjnych Rady UE. W szczególnych przypadkach decyzje podejmowane są jednomyślnie. Wstrzymanie się do głosu nie stanowi przeszkody w podjęciu decyzji.

Komisja Europejska (*European Commission*) – jest organem wykonawczym Unii Europejskiej i reprezentuje interesy Unii jako całości, nie zaś interesy poszczególnych państw. Do głównych kompetencji Komisji należy określanie celów i priorytetów działania, inicjatywa legislacyjna, wykonanie budżetu UE, nadzór nad stosowaniem prawa UE oraz reprezentowanie Unii na arenie międzynarodowej. Komisja składa się z liczby komisarzy równej liczbie państwa członkowskich i jest powoływana na 5 lat (obecna kadencja: 2019–2024). W skład komisji wchodzi też Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa jako jeden z jej wiceprzewodniczących.

Obecna kadencja będzie pracowała pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen, w składzie znajdzie się 27 komisarzy (Wielka Brytania w związku z planowanymi brexitem, nie wyznaczyła kandydata na komisarza). W koordynowaniu pracy komisji Przewodniczącą będą wspomagać *wiceprzewodniczący wykonawczy* odpowiadający za autorsko określone przez nią obszary: Valdis Dombrovskis (gospodarka, która służy ludziom), Frans Timmermans (Europejski Zielony Ład), Margrethe Vestager (Europa na miarę ery cyfrowej).

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (*Court of Justice of the European Union*) – kontroluje legalność aktów instytucji UE i czuwa nad poszanowaniem przez państwa członkowskie obowiązków wynikających z traktatów. Trybunał dokonuje wykładni

prawa UE, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich państwach członkowskich. Rozstrzyga również spory prawne między rządami a instytucjami Unii, rozpatruje sprawy wnoszone przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub organizacje, które uważają że ich prawa zostały naruszone przez instytucje UE. Siedziba Trybunału znajduje się w Luksemburgu.

Europejski Bank Centralny (*European Central Bank*) – niezależna instytucja powołana do prowadzenia polityki pieniężnej. Wraz z bankami centralnymi 28 państw UE tworzy Europejski System Banków Centralnych. Jego główne zadanie to definiowanie i realizacja polityki pieniężnej Unii oraz nadzór nad rynkami i instytucjami finansowymi.

Trybunał Obrachunkowy (*Court of Auditors*) – kontroluje wykonanie budżetu UE i rozliczenia wszystkich dochodów i wydatków Unii. Po zamknięciu roku budżetowego Trybunał przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE sprawozdanie z wykonania budżetu UE.

W Unii działają również dodatkowe organy, spełniające specyficzne zadania. Należą do nich: Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, Europejski Inspektor Ochrony Danych oraz Europejski Bank Inwestycyjny, Urząd Publikacji UE, Europejski Urząd Doboru Kadr. Poza tym Unia ma do dyspozycji organy doradcze: **Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny**, **Komitet Regionów** oraz szereg wyspecjalizowanych i zdecentralizowanych agencji.

Trio

Formuła grupowej prezydencji (trio) sprawowanej przez trzy kolejno po sobie następujące państwa została wprowadzona w 2006 r. (na mocy nowelizacji Regulaminu wewnętrznego Rady z dnia 15 września 2006 r.). Sprawowanie prezydencji grupowej oznacza, że trzy kraje sprawujące po sobie przewodnictwo będą

koordynować między sobą główne cele, jakie chciałyby zrealizować w okresie 18 miesięcy sprawowanych przez siebie trzech kolejnych prezydencji. Skuteczną realizację tej koncepcji zapewnić ma też założenie, że każde trio składa się z państwa dużego i dwóch państw mniejszych, a także i to, że w każdej trójce będą kraje starej i nowej Unii.

Każde państwo członkowskie UE sprawuje prezydencję w Radzie UE zgodnie z wcześniej określonym porządkiem. Aktualnie kolejność sprawowania prezydencji UE jest określona do lipca 2030 r. na mocy decyzji Rady (UE) 2016/1316.

Poza wypracowaniem przez trzy państwa wspólnego 18-miesięcznego programu pracy każdy z partnerów zobowiązany jest opracować program pracy na 6 miesięcy „swojej” prezydencji, który nawiązuje do ramowego programu trio. Współpraca w ramach trio dotyczy wymiany doświadczeń oraz konsultacji podejmowanych działań nie tylko w czasie trwania prezydencji, ale także na etapie jej przygotowywania.

Obowiązujący porządek sprawowania prezydencji UE (z zaznaczeniem trio prezydencji):

Rumunia	styczeń–czerwiec 2019
Finlandia	lipiec–grudzień 2019
Chorwacja	styczeń–czerwiec 2020
Niemcy	lipiec–grudzień 2020
Portugalia	styczeń–czerwiec 2021
Słowenia	lipiec–grudzień 2021
Francja	styczeń–czerwiec 2022
Republika Czeska	lipiec–grudzień 2022
Szwecja	styczeń–czerwiec 2023
Hiszpania	lipiec–grudzień 2023
Belgia	styczeń–czerwiec 2024

Węgry	lipiec–grudzień 2024
Polska	styczeń–czerwiec 2025
Dania	lipiec–grudzień 2025
Cypr	styczeń–czerwiec 2026

Trojka

Oryginalnie określano terminem trojki UE współpracę trzech prezydencji w ramach Rady: urzędującej, przeszłej i przyszłej. Polegała ona przede wszystkim na zapewnieniu aktualnej prezydencji wsparcia poprzedzającej i kolejnej prezydencji w zakresie prowadzenia Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB). Traktat Amsterdamski (1997) ustanowił nową trojkę (w zasadzie czwórkę) do prowadzenia WPZiB, składającą się z urzędującej prezydencji, kolejnej prezydencji, Wysokiego Przedstawiciela do Spraw Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz przedstawiciela Komisji Europejskiej (zazwyczaj był nim przewodniczący bądź komisarz ds. stosunków zewnętrznych).

Trojka UE nie ma kompetencji decyzyjnych, a sam termin „trojka” nie występuje w traktatach. Decyzje podejmują stosowne organy (aktualna prezydencja i Wysoki Przedstawiciel), a trojka jako taka ma jedynie głos doradczy, pełni funkcje reprezentacyjne i skupia się na płynnym przekazywaniu władzy i zachowaniu kultury organizacyjnej. Trojka ma charakter kroczący, zmienny skład, który co 12 miesięcy przez pół roku pokrywa się ze składem trio.

Obecnie terminem „trojka” potocznie określa się zarówno przedstawicieli (różnego szczebla) trzech kolejnych prezydencji narodowych, jak i współpracę trzech organów wspólnotowych (a także innych unijnych podmiotów) w różnych konfiguracjach, głównie w kontaktach zewnętrznych, w celu przedstawienia wspólnego stanowiska Unii. W wymiarze parlamentarnym Unii Europejskiej (COSAC, KPPUE) w skład trojki wchodzi dodatkowo

także Parlament Europejski. Samo pojęcie weszło do języka polityki międzynarodowej w latach sześćdziesiątych, gdy Związek Radziecki domagał się zastąpienia Sekretarza Generalnego ONZ przez trzyosobowy zespół złożony z przedstawicieli bloku wschodniego, Zachodu i krajów niezaangażowanych.

EURONEST (*Euronest Parliamentary Assembly*) – zgromadzenie parlamentarne skupiające po 10 parlamentarzystów z państw objętych programem Partnerstwa Wschodniego oraz 60 członków Parlamentu Europejskiego. Jest to wspólne forum równolegle istniejących komisji ds. współpracy parlamentarnej współtworzonych przez Parlament Europejski z parlamentami Ukrainy, Mołdawii oraz Gruzji, Armenii i Azerbejdżanu. EURONEST stanowić ma forum wymiany informacji i doświadczeń, ułatwiać wzajemne zrozumienie oraz tworzenie wspólnych stanowisk i rekomendacji Parlamentu Europejskiego i parlamentów państw partnerskich przedstawianych odpowiednim organom Partnerstwa Wschodniego. W przeciwieństwie do Zgromadzenia Parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza w EURONEST nie uczestniczą przedstawiciele parlamentów narodowych państw członkowskich UE. Posiedzenie inauguracyjne EURONEST odbyło się 3 maja 2011 r. w Brukseli. IV posiedzenie plenarne miała miejsce 16–18 marca 2015 r. w Erywaniu. Ostatnia jak dotąd VII sesja plenarna odbyła się 25–27 czerwca 2018 r. w Brukseli.

<https://www.europarl.europa.eu/euronest/en/plenary.html>
www.europa.eu

Grupa Wyszehradzka (V4)

Visegrad Group

Siedziba: brak

Formalnym początkiem tzw. współpracy wyszehradzkiej była „Deklaracja o współpracy Rzeczypospolitej Polskiej, Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej i Republiki Węgierskiej w dążeniu do integracji europejskiej”, podpisana 15 lutego 1991 r. przez prezydentów Lecha Wałęsę i Vaclava Havla oraz premiera Józsefa Antalla w Wyszehradzie na Węgrzech. Pierwotnie organizacja nazywała się Trójkątem Wyszehradzkim. W 1993 r., gdy nastąpił podział Czechosłowacji na dwa suwerenne państwa, Czechy i Słowację, zaczęła funkcjonować obecna nazwa – Grupa Wyszehradzka oraz Czwórka Wyszehradzka (V4).

Od współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej początkowo oczekiwano:

- uzyskania lepszej pozycji w procesie stowarzyszania się z Unią Europejską i uzyskania dogodnych warunków do szybkiego połączenia ze Wspólnotą;
- ożywienia współpracy gospodarczej, przede wszystkim zdolności wytwórczych;
- pogłębienia działań zmierzających do harmonizacji przeobrażeń systemowych, zbliżających członków Grupy do standardów i wymogów UE.

W latach 1999–2004 kontakty nabrały tempa, a Grupa zyskała na znaczeniu, choć nadal utrzymywały się kontrowersje w poszczególnych sprawach (np. taktyki postępowania w ostatniej fazie negocjacji z UE, stanowiska wobec treści projektu Traktatu ustanawiającego konstytucję dla Europy).

Ważnym impulsem dla V4 było powołanie w 2000 r. Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego z siedzibą w Bratysławie. Funduszem zarządza Konferencja Ministrów Spraw Zagranicznych czterech państw, której ciałem wykonawczym jest Rada

Ambasadorów. Fundusz służy rozwojowi współpracy i wspieraniu integracji z UE członków Grupy poprzez finansowanie wspólnych programów wymiany kulturalnej i młodzieżowej, programów naukowo-badawczych oraz wspieranie współpracy przygranicznej. W 2002 r. utworzono Wyszehradzki Fundusz Stypendialny.

W maju 2004 r. premierzy państw V4 podpisali Deklarację o współpracy regionalnej, która zastąpiła ustalenia z 1991 r. Postanowiono, że członkowie Grupy będą nadal konsultować między sobą stanowiska na temat ważnych problemów regionu oraz że będą popierać starania państw bałkańskich, Ukrainy, a, o ile wyrazi takie życzenie, także Białorusi o przyjęcie do UE.

Poza kwestiami europejskimi, współpraca w ramach V4 koncentruje się przede wszystkim na wzmacnianiu stabilności w Europie Środkowej, wymianie informacji, promocji wspólnoty kulturowej, a także kooperacji w zakresie kultury, nauki, edukacji oraz wymiany młodzieży. Priorytetowymi obszarami współpracy są rozbudowa infrastruktury transportowej oraz umacnianie bezpieczeństwa energetycznego w regionie. Istnieje również mechanizm współpracy z krajami trzecimi w formule „V4+”.

Grupa nie ma żadnych formalnych struktur i funkcjonuje w cyklu rotacyjnych rocznych prezydencji. Realizowane one są w trzech wymiarach: rządowym, prezydenckim oraz parlamentarnym. Kluczowym wydarzeniem jest co roku w czerwcu spotkanie premierów państw V4, podczas którego podsumowuje się działania kończącego się przewodnictwa i określa cele i zadania kolejnej prezydencji grupy. Istotną rolę odgrywają resorty spraw zagranicznych, które zajmują się koordynacją działań, natomiast szczegółowe postanowienia realizowane są przez inne resorty i zespoły robocze. Odbywają się również konsultacje ambasadorów państw Grupy w krajach trzecich w celu wypracowania wspólnej linii postępowania wobec konkretnych zagadnień politycznych, w szczególności w ramach UE.

Od początku lipca 2019 r. do końca czerwca 2020 r. Grupie Wyszehradzkiej przewodniczą Czechy, natomiast od początku

lipca 2020 r. do końca czerwca 2021 r. – Polska.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej w przyjętej w dniu 17 marca 2011 r. uchwale w związku z 20. rocznicą powstania Grupy Wyszehradzkiej stwierdził: „Dziś, po 20 latach od podpisania deklaracji [założycielskiej], można z satysfakcją stwierdzić, że odzyskującym wówczas swoją suwerenność państwom Grupy udało się zasadnicze, uzgodnione cele w ogromnej mierze osiągnąć, a w wielu przypadkach uzyskać więcej, niż przewidywali to jej ojcowie założyciele”. Senat zwrócił jednocześnie uwagę na „nowe perspektywy podejmowania stojących przed Europą Środkową wyzwań, takich jak bezpieczeństwo energetyczne czy też współpraca wojskowa, co wymagać będzie od partnerów Grupy Wyszehradzkiej zarówno wspólnego strategicznego myślenia o przyszłości, jak też systematycznego konsultowania bieżących polityk”.

15 lutego 2021 r., w trakcie prezydencji Polski, Grupa Wyszehradzka świętować będzie swoje 30-lecie.

www.visegradgroup.eu/pl

Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA)

European Free Trade Association – EFTA

Siedziba: Genewa

Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu powstało w 1960 r. Należące do niego kraje tworzą strefę wolnego handlu, na której obszarze wymiana handlowa odbywa się bez opłat celnych i innych ograniczeń. Cła są nadal stosowane w handlu z krajami trzecimi. Polityka handlowa krajów członkowskich EFTA nie jest koordynowana przez żaden organ ponadnarodowy.

EFTA założyły kraje, które z różnych względów nie znalazły się w założonej wcześniej Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej.

Były one zainteresowane gospodarczym zespoleniem Europy, ale w dość luźnej formie. Członkami założycielami były: Austria, Dania, Norwegia, Portugalia, Szwajcaria, Szwecja i Wielka Brytania. W 1961 r. przystąpiła do EFTA Finlandia, w 1970 r. – Islandia, a w 1991 r. – Liechtenstein. W związku z przystąpieniem do EWG EFTA opuściły: Dania, Wielka Brytania, Portugalia, Austria, Finlandia i Szwecja, wobec czego EFTA stała się po 1 stycznia 1995 r. ugrupowaniem czterech państw: Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii.

Organem czuwającym nad realizacją postanowień EFTA jest Rada, składająca się z reprezentantów państw członkowskich. Każdy kraj członkowski ma jeden głos, niezależnie od wielkości i potencjału gospodarczego. Przy podejmowaniu większości decyzji obowiązuje jednomyślność, decyzje mniejszej wagi podejmowane są zwykłą większością głosów. Rada prowadzi negocjacje w sprawie zawierania umów międzynarodowych, przyjmowania nowych członków i tworzenia organów pomocniczych. Sesje Rady odbywają się w Genewie dwa razy w roku.

Poprzez Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) trzy państwa członkowskie EFTA – Islandia, Norwegia i Liechtenstein – biorą pełny udział w unijnym jednolitym rynku UE. Porozumienie to weszło w życie 1 stycznia 1994 r. i dotyczy swobody przepływu towarów, usług, kapitału i osób. Nie uczestniczą one jednak we Wspólnej Polityce Rolnej, Wspólnej Polityce w zakresie Rybołówstwa oraz we Wspólnej Polityce Handlowej Wspólnoty. Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska została włączona do Umowy o EOG pomiędzy Unią Europejską a krajami EFTA.

Kontakty Komitetu Parlamentarzystów EFTA z parlamentami krajów stowarzyszonych z UE stopniowo wygaszały po przystąpieniu Austrii, Szwecji i Finlandii do Unii Europejskiej w roku 1995. Obecnie jako forum wielostronnych kontaktów parlamentarnych państw UE z EFTA jest powołana w styczniu 1994 r. parlamentarna komisja wspólna

Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), w skład której wchodzi w równej liczbie posłowie do Parlamentu Europejskiego i posłowie do parlamentów Islandii, Norwegii i Liechtensteinu oraz, jako obserwatorzy, parlamentarzyści ze Szwajcarii. Komisja zbiera się dwa razy do roku. W zakresie kompetencji delegacji Parlamentu Europejskiego wchodzi również stosunki Parlamentu Europejskiego ze Szwajcarią, z Radą Nordycką, Konferencją Parlamentarzystów Regionu Arktycznego i Konferencją Parlamentarną Morza Bałtyckiego, w których to zgromadzeniach delegacja posiada stałe miejsce. Odpowiada również za stosunki z zachodnimi członkami Rady Nordyckiej (Wyspami Owczymi i Grenlandią).

www.efta.int

Unia dla Śródziemnomorza (UdŚ) *Union for the Mediterranean – UfM*

Siedziba: Barcelona

Członkami powstałej w 2008 r., z inicjatywy prezydenta Francji Nicolas'a Sarkozy'ego, Unii dla Śródziemnomorza (UdŚ) są 43 państwa: 28 państw UE oraz 15 państw partnerskich: Albania, Algieria, Bośnia i Hercegowina, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Mauretania, Monako, Czarnogóra, Maroko, Autonomia Palestyńska, Syria (w odpowiedzi na nałożenie przez UE sankcji Damaszek zawiesił swój udział w pracach UdŚ), Tunezja i Turcja. Liga Państw Arabskich uczestniczy w posiedzeniach UdŚ, Libia ma status obserwatora.

Podstawy prawne Unii dla Śródziemnomorza (UdŚ) stanowią: Deklaracja Paryska ze szczytu w Paryżu (lipiec 2008); Deklaracja Marsylska z konferencji ministrów spraw zagranicznych w Marsylii (listopad 2008) oraz Konkluzje Rady Europejskiej (grudzień 2009).

Celem powołania UdŚ było nadanie nowej dynamiki współpracy w basenie Morza Śródziemnego, poprzez: a) wzmocnienie dialogu politycznego (organizacja szczytów szefów państw i rządów raz na dwa lata); b) położenie nacisku na zasadę współwłasności inicjatywy poprzez ustanowienie północno-południowej współprzezydencji; c) utworzenie Sekretariatu (z siedzibą w Barcelonie) oraz d) rozwój współpracy projektowej w sześciu priorytetowych dziedzinach: 1) oczyszczanie Morza Śródziemnego, 2) budowa morskich i lądowych szlaków transportowych, 3) obrona cywilna, 4) alternatywne źródła energii i energia słoneczna, 5) szkolnictwo wyższe i badania, 6) rozwój biznesu.

Nadzór nad inicjatywą sprawują wyżsi urzędnicy ministerialni – koordynatorzy współpracy eurośródziemnomorskiej – z 43 krajów UdŚ, a także współprzezydencja, w której skład wchodzi obecnie przedstawiciel Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, sprawujący tzw. prezydencję północną, oraz przedstawiciel państw partnerskich, sprawujący tzw. prezydencję południową.

Sekretarzem generalnym od 2018 r. jest Egipcjanin Nasser Kamel. Do głównych zadań Sekretariatu należy koordynacja współpracy projektowej m.in. poprzez: gromadzenie informacji na temat projektów, ich weryfikację oraz poszukiwanie środków finansowych na ich realizację.

Dialog polityczny prowadzony jest na szczeblu wyższych urzędników (*Senior Officials Meeting – SOM*). Tym samym pozostaje jedyną platformą dialogu i współpracy, w której uczestniczą wszystkie państwa regionu, w tym Izrael i Autonomia Palestyńska. Kontynuowana jest także regularna współpraca parlamentarna oraz na szczeblu regionów. Forum współpracy parlamentarnej stanowi Zgromadzenie Parlamentarne UdŚ – ZP UdŚ (*UfM Parliamentary Assembly*), które przedstawia stanowisko w najistotniejszych kwestiach regionalnych i wydaje rekomendacje.

Dialog polityczny już od dłuższego czasu pozostaje zablokowany głównie z powodu konfliktu bliskowschodniego. Kraje arabskie na forum wyższych urzędników zarzucają UE brak adekwatnego zaangażowania w bliskowschodni proces pokojowy, brak rzeczywistej woli uznania Palestyny (*vide* głosowanie w dniu 30 listopada 2012 r. nad wnioskiem ws. przyznania Palestynie statusu państwa obserwatora w Zgromadzeniu Ogólnym ONZ), niepodejmowanie konkretnych działań w celu zapewnienia poszanowania prawa międzynarodowego w sprawie powstrzymania nielegalnego izraelskiego osadnictwa na terenach okupowanych, kontynuację inwestycji UE na terenach okupowanych, akceptację praktyki wywłaszczania rodzin palestyńskich z terenów tradycyjnie przez nie zamieszkiwanych.

W październiku 2014 r. powołano Euro-Śródziemnomorski Uniwersytet w Fezie (EŚUF), który prowadzi działalność dydaktyczną w zakresie nauk humanistycznych i społecznych oraz inżynierii i architektury.

W obliczu pogarszającej się sytuacji bezpieczeństwa w basenie Morza Śródziemnego i koncentracji uwagi partnerów na problemach zwalczania terroryzmu i ekstremizmu oraz przeciwdziałania nielegalnej migracji, w 2015 r. sektorowa współpraca w ramach UdŚ uległa pewnemu spowolnieniu. Nieco dynamiczniej rozwijał się dialog w ramach Forum Zachodniego Śródziemnomorza (tzw. format 5+5 skupiający Algierię, Francję, Włochy, Libię, Maltę, Mauritanię, Maroko, Portugalie, Hiszpanię i Tunezję). Szczególnego znaczenia nabrały inicjatywy dialogu międzyreligijnego i międzykulturowego zorganizowane we współpracy z Fundacją im. Anny Lindh oraz Centrum Dialogu im. Króla Abdallaha.

W kontekście wydarzeń zachodzących w Afryce Płn., kraje arabskie zainteresowane są pogłębioną debatą na temat zasad i priorytetów nowego podejścia UE do współpracy z krajami Południowego Sąsiedztwa. Tym niemniej wśród państw regionu nie ma jednolitego stanowiska. Egipt sprzeciwia się zasadzie

warunkowości (*more-for-more*), podczas gdy np. Maroko czy Tunezja, a ostatnio także coraz bardziej Algieria, gotowe są zaakceptować nową formułę i w pełni korzystać również z dodatkowych zachęt finansowych. Jednocześnie panuje zgoda, że największym wyzwaniem, przed którym stoją państwa partnerskie, jest – obok działań prodemokratyzacyjnych – pobudzanie wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych miejsc pracy, jako środki przeciwdziałające podstawowym przyczynom zarówno terroryzmu, jak i migracji. Niemniej projekty realizowane w ramach UdŚ powinny przyczyniać się także do ugruntowywania demokratycznych instytucji i państwa prawa, ochrony praw człowieka, swobód obywatelskich czy wolności mediów.

W kontekście trwającej dyskusji na temat roli i miejsca UdŚ należy założyć, że UdŚ powinna stanowić uzupełnienie EPS, a działania podejmowane w ramach obydwu inicjatyw powinny być względem siebie komplementarne. W tym kontekście podkreślany jest szczególny charakter UdŚ, jako jedynej platformy dialogu i współpracy, w której uczestniczą wszystkie państwa regionu, w tym Izrael i Autonomia Palestyńska. W celu wzmocnienia dotyczącego współpracy oraz przyciągnięcia zainteresowania udziałem w realizacji projektów UdŚ Sekretariat w Barcelonie blisko współpracuje z Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju czy Eurośródziemnomorską Fundacją Dialogu Kultur im. Anny Lindh, a także z państwami Zatoki Perskiej.

Od momentu zainicjowania współpracy w ramach UdŚ Polska aktywnie wspierała tę inicjatywę. Aktywnie uczestniczyliśmy w organizacji prac jej sekretariatu. W następstwie wydarzeń Arabskiej Wiosny w stanowisku prezentowanym przez Polskę zarówno na forum UE, jak i wobec państw południowego sąsiedztwa, wskazywaliśmy, iż dla zapewnienia trwałego, długofalowego efektu zapoczątkowanych przemian politycznych w Północnej Afryce konieczne będzie efektywne

przeprowadzenie reform systemu gospodarczo-społecznego, ukierunkowanych na rozwój gospodarczy, tworzenie nowych miejsc pracy oraz aktywizację społeczną.

Priorytetem UE i Polski było wypracowanie nowych mechanizmów wsparcia przemian demokratyzacyjnych i budowy państwa prawa, a także współpracy ze społeczeństwem obywatelskim w państwach Południowego Sąsiedztwa. Z polskiej inicjatywy powołany został Europejski Fundusz na rzecz Demokracji (*European Endowment for Democracy – EED*). Wspieramy także Eurośródziemnomorską Fundację Dialogu Kultur im. Anny Lindh (*Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation for the Dialogue Between Cultures – ALF*), która poprzez dobrze rozbudowaną sieć swoich przedstawicieli we wszystkich 43 uczestniczących krajach skutecznie współkształtuje dialog międzykulturowy pomiędzy krajami UE i państwami partnerskimi oraz promuje rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

www.paufm.org

ufmsecretariat.org

Załącznik:

Dz.U.10.213.1395

USTAWA
z dnia 8 października 2010 r.
o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem
w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej
Polskiej w Unii Europejskiej¹
(Dz. U. z 2010 r. Nr 213 poz. 1395 z dnia 12 listopada 2010 r.)

Rozdział 1
Przepisy ogólne

- Art. 1. Ustawa określa zasady współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.
- Art. 2. Rada Ministrów ma obowiązek współpracy z Sejmem i Senatem w sprawach, o których mowa w art. 1.
- Art. 3. 1. Rada Ministrów przedstawia Sejmowi i Senatowi, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, informację o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej.
2. Na żądanie Sejmu, Senatu, organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu lub organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu Rada Ministrów przedstawia odpowiednio Sejmowi, Senatowi, organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu lub organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu informację o sprawie związanej z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych.

Rozdział 2

Współpraca w zakresie stanowienia prawa Unii Europejskiej

- Art. 4. 1. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, dokumenty Unii Europejskiej podlegające konsultacjom z państwami członkowskimi, z wyłączeniem dokumentów przekazywanych Sejmowi i Senatowi bezpośrednio przez Parlament Europejski, Radę oraz Komisję Europejską.
2. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, oceny dokumentów, o których mowa w ust. 1, sformułowane przez właściwe instytucje lub organy Unii Europejskiej.
- Art. 5. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, plany pracy Rady oraz oceny rocznych planów legislacyjnych Komisji Europejskiej sporządzone przez Parlament Europejski i Radę.
- Art. 6. Rada Ministrów niezwłocznie przekazuje Sejmowi i Senatowi informację o stanowisku innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego, zajęтым w trybie, o którym mowa w:
- 1) art. 3 ust. 2 Protokołu (nr 36) w sprawie postanowień przejściowych dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej,
 - 2) art. 1 albo art. 4 decyzji Rady odnoszącej się do wykonania art. 16 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w okresie między 1 listopada 2014 r. a 31 marca 2017 r. i od 1 kwietnia 2017 r.,
 - 3) art. 48 akapit drugi zdanie pierwsze, art. 82 ust. 3 zdanie pierwsze lub art. 83 ust. 3 zdanie pierwsze Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – oraz przedłożone uzasadnienie tego stanowiska.
- Art. 7. 1. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi projekty stanowisk Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie

- projektów aktów ustawodawczych Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę terminy wynikające z prawa Unii Europejskiej, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania tych projektów.
2. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, projekty aktów Unii Europejskiej przyjmowanych na podstawie art. 352 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi projekty stanowisk Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie tych projektów aktów Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę terminy wynikające z prawa Unii Europejskiej, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania tych projektów.
 3. Do projektu stanowiska, o którym mowa w ust. 1 i 2, Rada Ministrów dołącza:
 - 1) uzasadnienie obejmujące ocenę przewidywanych skutków prawnych aktu ustawodawczego Unii Europejskiej dla polskiego systemu prawa oraz skutków społecznych, gospodarczych i finansowych dla Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) informację o rodzaju procedury stanowienia prawa dotyczącej przyjmowania aktu ustawodawczego Unii Europejskiej, określonej w przepisach Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz o trybie głosowania w Radzie;
 - 3) informację w sprawie zgodności projektu aktu ustawodawczego Unii Europejskiej z zasadą pomocniczości, o której mowa w art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.
 4. Organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu i organ właściwy na podstawie regulaminu Senatu mogą wyrazić opinie o projekcie aktu Unii Europejskiej, o którym mowa w ust. 1 i 2, w terminie 49 dni od dnia przekazania odpowiednio Sejmowi lub Senatowi projektu tego aktu.
 5. Jeżeli termin na wyrażenie opinii określony przez Komisję Europejską dla państw członkowskich jest krót-

szy niż 56 dni, Rada Ministrów przedstawia projekt stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w terminie odpowiadającym 1/4 czasu określonego przez Komisję Europejską.

6. Niewyrażenie opinii w terminach, o których mowa w ust. 4 lub 5, uważa się za niezgłoszenie uwag do projektu.

Art. 8. 1. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, projekty aktów prawnych Unii Europejskiej innych niż akty, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 2. Na żądanie organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu lub organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, w terminie 14 dni od dnia otrzymania żądania, Rada Ministrów przedstawia projekty stanowisk Rzeczypospolitej Polskiej do tych aktów.

2. Organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu i organ właściwy na podstawie regulaminu Senatu mogą wyrazić opinie o projekcie aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w ust. 1, w terminie 21 dni od dnia przekazania odpowiednio Sejmowi lub Senatowi projektu stanowiska do tego aktu. Art. 7 ust. 3 i 6 stosuje się odpowiednio.

3. W przypadku gdy stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej nie uwzględnia opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu lub opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, przedstawiciel Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie wyjaśnić organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu lub organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu przyczyny rozbieżności.

Art. 9. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu:

- 1) projekty umów międzynarodowych, których stroną mają być Unia Europejska lub Europejska Wspólnota Energii Atomowej;
- 2) projekty decyzji przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie;

- 3) projekty aktów Unii Europejskiej niemających mocy prawnej, w szczególności propozycje wytycznych przyjmowanych w sferze unii gospodarczej i pieniężnej oraz w sferze zatrudnienia;
- 4) akty Unii Europejskiej mające znaczenie dla wykładni lub stosowania prawa Unii Europejskiej.

Art. 10. 1. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi na piśmie informacje o przebiegu procedur stanowienia prawa Unii Europejskiej oraz o stanowiskach Rzeczypospolitej Polskiej zajmowanych w trakcie tych procedur.

2. Organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu i organ właściwy na podstawie regulaminu Senatu mogą wyrazić opinie o stanowiskach, o których mowa w ust. 1, w terminie 21 dni od dnia przekazania tych stanowisk.

Art. 11. 1. Przed rozpatrzeniem w Radzie projektu aktu ustawodawczego Unii Europejskiej albo projektu aktu prawnego Unii Europejskiej przyjmowanego na podstawie art. 352 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Rada Ministrów zasięga opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu i opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, przedstawiając na piśmie informację o stanowisku Rzeczypospolitej Polskiej, jakie Rada Ministrów ma zamiar zająć podczas rozpatrywania projektu w Radzie.

2. Do informacji, o której mowa w ust. 1, Rada Ministrów dołącza uzasadnienie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej, a także ocenę przewidywanych skutków aktu prawnego Unii Europejskiej dla polskiego systemu prawa oraz skutków społecznych, gospodarczych i finansowych dla Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Z uwagi na organizację pracy organów Unii Europejskiej, z wyjątkiem spraw, w których Rada stanowi jednomyślnie, oraz spraw, które pociągają za sobą znaczne obciążenia dla budżetu państwa, Rada Ministrów może zająć stanowisko bez zasięgnięcia opinii, o której mowa w ust. 1. W takim przypadku przedstawiciel

Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie przedstawić organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu i organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu zajęte stanowisko oraz wyjaśnić przyczyny, dla których nie zasięgnięto opinii.

- Art. 12. 1. Przed przedstawieniem w Radzie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w trybie art. 3 ust. 2 Protokołu (nr 36) w sprawie postanowień przejściowych dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, art. 1 albo art. 4 decyzji Rady odnoszącej się do wykonania art. 16 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w okresie między 1 listopada 2014 r. a 31 marca 2017 r. i od 1 kwietnia 2017 r. oraz w sprawie projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 82 ust. 2 lit. d lub art. 83 ust. 1 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada Ministrów zasięga opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu i opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, przedstawiając na piśmie informację zawierającą uzasadnienie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Przed przedstawieniem w Radzie Europejskiej stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 86 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada Ministrów zasięga opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu i opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, przedstawiając na piśmie informację zawierającą uzasadnienie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Z uwagi na organizację pracy organów Unii Europejskiej, Rada Ministrów może przedstawić stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej bez zasięgania opinii, o której mowa w ust. 1 lub 2. W takim przypadku przedstawiciel Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie

przedstawić organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu i organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu zajęte stanowisko oraz wyjaśnić przyczyny, dla których nie zasięgnięto opinii.

Art. 13. 1. Jeżeli organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu wydał opinię w sprawie, o której mowa w art. 7 ust. 4, art. 10 ust. 2, art. 11 ust. 1 lub art. 12 ust. 1 i 2, powinna ona stanowić podstawę stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W przypadku gdy stanowisko, o którym mowa w ust. 1, nie uwzględni opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu, członek Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie wyjaśnić organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu przyczyny rozbieżności.

Art. 14. 1. Decyzję w sprawie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 2 lub art. 48 ust. 7 Traktatu o Unii Europejskiej, lub w art. 312 ust. 2 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, lub w Protokole (nr 9) w sprawie decyzji Rady odnoszącej się do wykonania art. 16 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w okresie między 1 listopada 2014 r. a 31 marca 2017 r. i od kwietnia 2017 r. dołączonym do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, podejmuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, za zgodą wyrażoną w ustawie.

2. Wniosek Rady Ministrów, o którym mowa w ust. 1, określa, że przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej w Radzie Europejskiej jest obowiązany:

- 1) opowiedzieć się za przyjęciem projektu aktu prawnego Unii Europejskiej albo
- 2) wstrzymać się od głosu.

3. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest dokonywane po

uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.

4. Przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej opowiada się za odrzuceniem projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie podjął decyzji, o której mowa w ust. 1.

Art. 15. 1. Decyzję w sprawie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 81 ust. 3, art. 153 ust. 2 akapit czwarty, art. 192 ust. 2 akapit drugi, art. 333 ust. 1 lub art. 333 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, podejmuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, za zgodą wyrażoną w ustawie.

2. Wniosek Rady Ministrów, o którym mowa w ust. 1, określa, że przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej w Radzie jest obowiązany:

- 1) opowiedzieć się za przyjęciem projektu aktu prawnego Unii Europejskiej albo
- 2) wstrzymać się od głosu.

3. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.

4. Przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej opowiada się za odrzuceniem projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie podjął decyzji, o której mowa w ust. 1.

Art. 16. 1. Przed podjęciem przez Radę Europejską decyzji o niezwoływaniu konwentu, o którym mowa w art. 48 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, Prezes Rady Ministrów zasięga opinii Sejmu i Senatu.

2. Jeżeli Sejm wydał opinię w sprawie, o której mowa w ust. 1, powinna ona stanowić podstawę stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.

3. W przypadku gdy stanowisko, o którym mowa w ust. 2, nie uwzględnia opinii Sejmu, Prezes Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie wyjaśnić Sejmowi przyczyny rozbieżności.

Rozdział 3

Współpraca w zakresie wnoszenia przez Sejm i Senat skarg do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

- Art. 17. 1. W przypadku otrzymania przez Prezesa Rady Ministrów przesłanej przez Marszałka Sejmu uchwały Sejmu lub przesłanej przez Marszałka Senatu uchwały Senatu w sprawie wniesienia do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej skargi w sprawie naruszenia przez akt ustawodawczy Unii Europejskiej zasady pomocniczości, o której mowa w art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, wraz ze skargą, Prezes Rady Ministrów, niezwłocznie, z zachowaniem terminów wynikających z prawa Unii Europejskiej, wnosi skargę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
2. Do uchwały, o której mowa w ust. 1, Marszałek Sejmu lub Marszałek Senatu załącza dokument potwierdzający udzielenie pełnomocnictwa do reprezentowania odpowiednio Sejmu lub Senatu w postępowaniu przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie skargi. Prezes Rady Ministrów dołącza ten dokument do skargi wnoszonej do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
 3. O cofnięciu skargi mogą zdecydować odpowiednio Sejm lub Senat.

Rozdział 4

Współpraca w zakresie tworzenia prawa polskiego wykonującego prawo Unii Europejskiej

- Art. 18. 1. Rada Ministrów wnosi do Sejmu projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej nie później niż na 3 miesiące przed upływem terminu wykonania wynikającego z prawa Unii Europejskiej.
2. Jeżeli termin wykonania, o którym mowa w ust. 1, przekracza 6 miesięcy, Rada Ministrów wnosi do Sejmu pro-

- jekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej nie później niż na 5 miesięcy przed upływem tego terminu.
3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu, może wnieść projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej bez zachowania terminów, o których mowa w ust. 1 lub 2.
 4. Rada Ministrów przedstawia Sejmowi i Senatowi, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, informację o pracach legislacyjnych związanych z wykonywaniem aktów prawa Unii Europejskiej, których termin wykonania upłynął lub upływa w ciągu 3 miesięcy od dnia przedstawienia informacji.

Rozdział 5

Współpraca w zakresie opiniowania kandydatów na niektóre stanowiska w Unii Europejskiej

- Art. 19. Opiniowaniu przez organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu podlegają kandydatury na stanowiska:
- 1) członka Komisji Europejskiej;
 - 2) członka Trybunału Obrachunkowego;
 - 3) sędziego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;
 - 4) rzecznika generalnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;
 - 5) członka Komitetu Ekonomiczno-Społecznego;
 - 6) członka Komitetu Regionów;
 - 7) dyrektora w Europejskim Banku Inwestycyjnym;
 - 8) Stałego Przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej.
- Art. 20. 1. Rada Ministrów przedkłada propozycje kandydatur na stanowiska, o których mowa w art. 19, biorąc pod uwagę terminy wynikające z prawa Unii Europejskiej.
2. Organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu może wyrazić opinię w terminie 21 dni od dnia przedłożenia przez Radę Ministrów propozycji kandydatur.

3. Rada Ministrów nie może desygnować kandydatów na stanowiska, o których mowa w art. 19, przed upływem terminu na wyrażenie opinii przez organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu, chyba że opinia w tej sprawie została wyrażona wcześniej.
4. W przypadku nieuwzględnienia opinii, o której mowa w ust. 2, Rada Ministrów przekazuje organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu informację o desygnowaniu kandydata, którego dotyczyła opinia, wraz z wyjaśnieniem przyczyn nieuwzględnienia opinii.

Rozdział 6

Współpraca w związku ze sprawowaniem przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady

- Art. 21. 1. Nie później niż na miesiąc przed rozpoczęciem sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady, Rada Ministrów przedstawia organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu oraz organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu informację o swoich priorytetach w tym zakresie.
2. W okresie sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady przedstawiciel Rady Ministrów co miesiąc informuje organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu oraz organ właściwy na podstawie regulaminu Senatu o przebiegu sprawowania prezydencji.
 3. Do informacji, o której mowa w art. 3 ust. 1, dotyczącej okresu sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady Rada Ministrów dołącza ocenę realizacji priorytetów, o których mowa w ust. 1.
- Art. 22. W okresie sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady informacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz art. 11 ust. 1, nie obejmują spraw związanych ze sprawowaniem prezydencji składów Rady.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe

Art. 23. W ustawie z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443 oraz z 2002 r. Nr 216, poz. 1824) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Ratyfikacji podlegają akty prawne Unii Europejskiej, o których mowa w art. 48 ust. 6 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 25, art. 218 ust. 8 akapit drugi zdanie drugie, art. 223 ust. 1, art. 262 lub art. 311 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.”;

2) w art. 14 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Minister kierujący działem administracji rządowej właściwy do spraw, których dotyczy akt prawny Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 12 ust. 2a, po uzgodnieniu z zainteresowanymi ministrami, składa Radzie Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych, wniosek o ratyfikację tego aktu prawnego.”;

3) w art. 15 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Do uchwały o przedłożeniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 12 ust. 2a, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1–4.”;

4) w art. 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do wypowiedzenia umowy międzynarodowej ratyfikowanej za zgodą, o której mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie, z zastrzeżeniem art. 22a.”;

5) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

„Art. 22a. 1. Do wystąpienia z Unii Europejskiej stosuje się odpowiednio przepisy art. 14 i art. 15 ust. 1 i 2.

2. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej projektu decyzji o wystąpieniu z Unii Europejskiej jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.

3. Decyzję o wystąpieniu z Unii Europejskiej ogłasza się w Dzienniku Ustaw.

4. Prezes Rady Ministrów notyfikuje Radzie Europejskiej decyzję o wystąpieniu z Unii Europejskiej.

5. Zgodę na przedłużenie okresu, o którym mowa w art. 50 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, wyraża Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów.

6. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku dotyczącego przedłużenia okresu, o którym mowa w art. 50 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.”

Art. 24. Traci moc ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 52, poz. 515 oraz z 2005 r. Nr 11, poz. 89 i Nr 160, poz. 1342).

Art. 25. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.